

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

Уредник Бранича је претседник Адвокатске Коморе у Београду
Владимир Св. Симић

Власник и издавач Бранича је Адвокатска Комора у Београду
коју представља претседник Владимир Св. Симић

У име Одбора главни уредници:

Др. Видан О. Благојевић и Др. Радоје Ј. Вукчевић, адвокати

САДРЖАЈ:

Позиви на скупштину чланци	
Добротворне установе Коморе од Милана Ж. Живадиновића, адвоката — Београд.	399
Нови закон о иступима од Др. Радоја Вукчевића, адвоката — Београд.	407
Правни карактер гарантног писма од Николе Н. Радовића, адвоката — Београд.	428
Хоризонтална (етажна) својина на вградама од Буре Субошића, судије Окружног суда — Пожаревац.	430
Да ли је суд у могућности да осуди потстрекача кад је непознат извршилац кривичног дела а није утврђена никаква веза између потстрекача и непознатог извршиоца? од Ивана В. Вушовића, судијског приправника — Ђуприја.	434
СУДСКА ПРАКСА	
Из праксе Апелационог суда у Новом Саду — четири одлуке из кривично - правне области од Бранка Јевремовића, судије Апелационог суда у Новом Саду.	440
Одговорност гостионичара позакону о заштити ауторског права за недопуштено извођење заштићене музике у његовом локалу од Драг. Д. Герасимовића, судије Среског суда за град Београд.	443
Да ли су оптужени срирали на памет, цигански или без нота није од важности код пресуђивања преступа из §§ 48. и 49. зак. о заштити ауторског права од Драг. Д. Герасимовића, судије Среског суда за град Београд.	443
Пуномоћник који има генерално пуномоћје, може у име властодавца закључити уговор о закупу, без обзира што у пуномоћју на то није био изрично овлашћен од Јована Д. Смиљанића, секретара Касационог суда у Београду	443
Ако је жена, у спору, тужена страна онда она не мора имати специјално пуномоћје од свога мужа за вођење овога спора, које предвиђа пропис § 920 грађ. зак. од Јована Д. Смиљанића, секретара Касационог суда у Београду	445

Уредништво Бранича налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају. Прештампавање градива из саписа допуштено само са тачним означањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе и чланке из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за Бранич износи 120.— дин. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судијске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Пропис § 11 од III Стеч. закона
 обухвата само принудна разли-
 чна права, а не и добровољна
 обезбеђења од *Јована Д. Сми-
 љанића*, секретара Касационог
 суда у Београду. 446

Кад странка пред Среским судом
 сама продужи да води расправу,
 без присуства свога пуномоћни-
 ка кога је раније овластила, сма-

тра се да је пуномоћје престало
 и суд није дужан да своју пре-
 суду доставља и његовом пуно-
 моћнику од *Јована Д. Смиља-
 нића*, секретара Касационог су-
 да у Београду. 448

НЕКРОЛОГ 449

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА ... 450

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА 451

НОВЕ КЊИГЕ 452

Позив на скупштину

У смислу § 44. слова з) Закона о адвокатима и § 3. Пословника Коморе, а на основу одлуке Одбора коморе од 20. септембра 1937. године сазивам IX Редовну скупштину Адвокатске коморе у Београду за недељу 31. октобра 1937. године у 9 часова пре подне у сали Окружног суда за округ београдски, са обим дневним редом:

- 1) Отварање скупштине и саопштења претседника;
- 2) Избор три оверача записника;
- 3) Избор три бројача гласова;
- 4) Извештај Одбора коморе о раду у прошлој години;
- 5) Завршни рачун за 1936. годину и давање разрешнице;
- 6) Решавање о буџету за 1938. годину;
- 7) Решавање о предлозима Одбора коморе:
  - а) о изменама и допунама Пословника Коморе — § 54. старог и § 43. новог Пословника;
  - б) о правилима Добротворног фонда у смислу § 43. Зак. о адвокатима;
- 8) Избор једног заменика претседника Дисциплинског већа и седам чланова Дисциплинског већа;
- 9) Избор једног члана за Адвокатско дисциплинско веће код Касационог суда у Београду; и
- 10) Питања и предлози у смислу § 5. Пословника коморе.

Бр. 2650
29. септембра 1937. године
у Београду.

Претседник,

Владимир Св. Симић

ПОЗИВ ЗА ВАНРЕДНУ СКУПШТИНУ ПЕНЗИОНОГ ФОНДА АДВОКАТСКИХ КОМОРА у Београду, Скопљу и Подгорици

Према одлуци Управног одбора од 23. септембра 1937. год.
одржаће се 31. октобра 1937. год. у 3 часа после подне

Ванредна скупштина чланова Пензионог фонда

са следећим дневним редом:

- 1) Отварање скупштине и избор 3 оверача записника;
- 2) Предлог за измену Правила;
- 3) Евентуални предлози чланова у смислу тач. 8 § 18 Правила.

У случају да на ову скупштину не дође довољан број чланова онда ће се следећа одржати 7. новембра у 9 часова пре подне у сали Фонда — Дечанска 13/II.

Позивају се сви чланови Пензионог фонда да на ову Скупштину **неизоставно** дођу пошто се на истој расправља врло важно питање, које је од животног интереса за чланове.

Извештај за ову скупштину са предлогом о измену Правила објавиће се преко „Бранича“ за месец октобар 1937. год., па се умољавају чланови да се са овим извештајем упознају.

Бр. 264
24. септембра 1937. год.
Београд.

Претседник,
Никола Распоповић, с. р.

Секретар,
Јован Велимировић, с. р.

Милан Ж. Живадиновић, адвокат — Београд.

Добротворне установе Коморе

Опште је уверење да су адвокати добро материјално обезбеђени. Звање адвоката идентификује се са појмом богата човека, и без мало да ова два појма постану синоними. Стварност је, међутим, потпуно различита. Има велики број адвоката који често потребују материјалну помоћ за најосновније потребе, а да не говоримо о безбројним најближим члановима породице умрлих адвоката, који су остали без ичега. Редактори Закона о адвокатима од 1928, односно 1929 године, нису се повели за јавним мњењем. На против, упознати са многим случајевима материјалне беде адвоката и њихових породица, они су кроз закон потпуно осигурали Коморама новчана сретства за оснивање и правилно функционисање добротворних усанова. Што и поред тога ове установе не функционишу како треба, или чак нису ни добиле свој дефинитиван статут, кривица је до адвоката, дакле, до нас самих, јер често и сувише мало показујемо воље за заједницу, а постајемо социјални тек, када, у невољи, тражимо да нам се притекне у помоћ.

По закону о адвокатима сви приходи од уписнина и све новчане казне, у пуним износима, имају се употребити искључиво на добротворне сврхе Коморе (§ 43 тач. д. и њ.). Поред тога предвиђено је да се за исту сврху може употребити и један део редовних прихода Комора — § 43 тач. е. — и најзад да скупштина може да реши да адвокати, поред редовних чланских улога, уплаћују и специјалне улоге, ако је то нужно за издржавање изнемоглих адвоката, адвокатских приправника, њихових удоваца и сирочади — § 43 тач. ж.

Међутим, услед нередовних уплата чланских улога, већина Комора није у могућности ни уписнину да употреби у добротворне сврхе, већ, на основу овлашћења скупштине, приход од уписнине једним делом користи за подмирење редовних издатака за одржање Коморе. Дакле, место Комора да из својих прихода потпомогне добротворни фонд, она мора делом да троши новац који је искључиво намењен фонду. Код овако нередовне наплате чланских улога, сасвим је природно да се не може ни помишљати на разрез додатка одређеној чланарини, ради увећања главнице фонда, што предвиђа § 43 тач. ж.

Тешкоће у наплати чланских улога, које поред осталих незгода, тангирају и правилно функционисање добротворног

фонда, јављају се као стална појава још од ступања на снагу Закона од 1929 године код свих адвокатских Комора у земљи. Ипак поједине Коморе успеле су да приход од уписнина потпуно одвоје од редовних прихода Коморе, а друге, и ако нису дошле до тога степена, бар су основале добротворни фонд који функционише по Правилнику санкционисаном од стране редовне скупштине.

Адвокатска Комора у Београду долази у ред оних Комора које према својим материјалним могућностима од свога оснивања пружају помоћ и обављају дужности које се обично по Правилницима стављају Коморама у задатак, али ни до данас нису успеле да примљене уписнине од адвокатских приправника издвоје од осталих прихода Коморе, нити су донеле Правилник. Комора у Београду, до душе, за последњу годину дана издваја приход од уписнина и полаже га на засебну уложну књижицу код Државне хипотекарне банке, али се поставља питање повраћај оне суме која је на име уписнина наплаћена за период од 1929 године до 1936 године, а није утрошена у добротворне сврхе. Па како данашњи Одбор Коморе има намеру да питање добротворних установа дефинитивно уреди, то смо сматрали да ће бити од интереса да у главним линијама региструјемо одредбе Правилника о добротворним установама, које су донеле остале Коморе у земљи и да потом покушамо да дамо предлог Правилника, који би, по усвајању од стране Одбора Коморе био предложен октобарској скупштини.

Прелазећи на регистровање Правилника појединих Комора у земљи, пре свега, потребно је да константујемо да, поред Београда, немају ове Правилнике Адвокатске Коморе у Сарајеву и Подгорици.

Организацију добротворних установа појединих Комора приказаћемо у овим тачкама: сретства, циљ, администрација фонда, и специјалне одредбе појединих Правилника.

1 Сретства :

Адвокатске коморе у Загребу^{1*} и у Скопљу^{2*}, према § 1 својих Правилника, наређују да се у фонд имају унети у целости уписнине адвоката и адвокатских приправника, затим све новчане казне и остали приноси намењени нарочито фонду.

По правилима Адвокатске коморе у Љубљани^{3*}, сретства

^{1*} В. „Одвјетник“ од 1930 год. бр. 8 стр. 25 у коме је оштампан предлог за Правилник добротворног фонда Адвокатске коморе у Загребу и „Одвјетник“ од исте године бр. 9, у коме је оштампан извештај са прве редовне скупштине Адвокатске коморе у Загребу на којој је овај предлог Правилника једногласно и у целости усвојен.

^{2*} Правилник добротворног фонда Адвокатске коморе у Скопљу истоветан је са Правилником добротворног фонда Адвокатске коморе у Загребу, а донет је на првој редовној скупштини од 25 октобра 1931 године.

^{3*} Адвокатска комора у Љубљани управља се још увек по старим правилима донетим по закону од 16 новембра 1906 год. (бр. 203 држ. зак.), који је закон био у важности на територији Словеначке пре Закона о адвокатима од 1929 год. Ова Правила носе назив: „Правила потпуног фонда за адвокате, адво-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

фонда су: (а) коморски прилози које му одреди главна скупштина; (б) новчане казне које противу адвоката или адвокатског приправника изрече Одбор Коморе или дисциплинско веће; (в) поклони, легати итд. који му се доделе, и (г) камата од имовине потпорног фонда.

Адвокатска комора у Новом Саду^{4*}, не опредељује који приходи Коморе улазе у фонд, већ у § 7 овога Правилника само предвиђа стварање засебног фонда, у који ће Комора сваке године унашати одговарајућу своту од својих прихода.

Адвокатска комора у Сплиту^{5*}, приликом оснивања фонда унела је у фонд из готовине Коморе 45.000.— динара, а затим сваке године додаје из прихода Коморе фонду 10.000.— до 20.000.— динара.

Адвокатска комора у Сарајеву^{6*}, нема никакав Правилник за пословање добротворног фонда, већ за сваки поједини случај решава Одбор Коморе, чија се решења појединачно саопштавају првој редовној годишњој скупштини Коморе.

II Циљ:

Све Коморе по правилу предвиђају издавање помоћи адвокатима и адвокатским приправницима као и њиховим удовицама или сирочади, искључиво за своју територију. Што се тиче адвокатских приправника, Коморе у Новом Саду и Сплиту, противно осталим Коморама, не обухватају својим Правилником адвокатске приправнике, њихове удовице и сирочад.

По Правилницима адвокатских Комора у Загребу и Скопљу (§ 2) нарочито се подвлачи да ће се специјално помоћ давати оним адвокатима и адвокатским приправницима, као и њиховим удовама и малолетној деци, који су без своје кривице пали у нужду. Даље, у § 3 истих Правилника предвиђа се помагање ових лица и у случајевима када већ уживају какву ренту из Пензионог фонда ако и поред те ренте дођу у тешку материјалну ситуацију. У истом пропису предвиђа се и помагање адвоката у случају теже болести или изнемоглости.

Адвокатска комора у Новом Саду у § 1 свога Правилника предвиђа потпору једном за свагда: 1) оном адвокату, који не-

катске приправнике и њихове удовице и сирочад при Адвокатској комори у Љубљани⁷.

^{4*} „Правилник о издавању припомоћи изнемоглим адвокатима и наследницима умрлих адвоката, који су чланови Адвокатске коморе у Новом Саду“. — Овај Правилник донет је на скупштини Адвокатске коморе у Новом Саду која је одржана 30 октобра 1930 године.

^{5*} „Правилник за фонд Н. В. Витешког Краља Александра I Ујединитеља код Адвокатске коморе у Сплиту“. Овај Правилник донет је на скупштини Адвокатске коморе у Сплиту која је одржана 27 октобра 1935 године.

^{6*} У ствари при Адвокатској комори у Сарајеву овај фонд је основан номинативно још 1909 год. под називом „Опскрбна заклада адвоката и адвокатских приправника неспособних за службу као и, њихових удова и деце“, али до сада још није добио свој Правилник. Унели смо и Адвокатску комору у Сарајеву у ред Комора које имају Правилник, јер ова Комора и ако није донела Правилник има установљену праксу у вези са овим питањем, те је од интереса да се и она цитира.

срећним случајем или услед неизлечиве болести буде онеспособљен за вршење адвокатског позива, те услед тога брисан из списка чланова Адвокатске коморе.

2) за случај смрти адвоката, оној особи, коју адвокат буде унапред означио, а ако то не учини, брачном другу, с којим је до смрти заједно живео, или ако удове нема, асцендентима. — Ако адвокат не означи корисника, те остане безнаследника, имају се трошкови његове саране подмирити из своте припомоћи“.

По § 2 Правилника Адвокатске коморе у Сплиту, „сврха је фонда подупирање болесних, оскудних, изнемоглих адвоката и њихових породица који су без своје кривње или немара упали у невољу“.

Адвокатска комора у Сарајеву обраћа нарочиту пажњу на молбе за потпору оних удова и сирочади адвоката који су пре оснивања пензионог фонда умрли, а немају никаквих прихода.

III Администрација Фонда:

У погледу администрације фонда, Правилник добротворног фонда Адвокатске коморе у Загребу, а исто тако Адвокатске коморе у Скопљу, одређује у § 7 следеће: У оквиру Закона. Пословника и овог Правилника, одлучује Одбор Адвокатске коморе о употреби добротворног фонда према свом слободном уверењу, а након савесног испитивања свију одлучних околности. Против одлуке Одбора нема формалне жалбе, али је скупштина Коморе власна испитивати и ове његове одлуке као и остало његово деловање“.

У § 1 истог Правилника, опредељује се да добротворни фонд није самостална заклада ни посебно правно лице, већ да се тим именом зове онај део имовине Адвокатске коморе који настаје од уписине адвоката и адвокатских приправника, новчаних казна итд., али у образложењу предлога за доношење овога Правилника јасно је наглашено да се ова имовина сме употребити искључиво за циљеве који су у Правилнику означени.

Адвокатска комора у Лубљани у чл. 4 својих правила предвиђа да потпорним фондом управља Одбор Коморе који такође коначно решава по молбама за потпору. Даље у чл. 5 стоји: „Управу и рачуне у вези са овим потпорним фондом треба водити потпуно самостално и одвојено од остале коморске имовине, односно од прихода и расхода Коморе. О овој управи треба сваке године полагати рачуне на првој редовној скупштини, а затим у року од прве четири недеље послати извештај Министарству правде“.

По § 7 Правилника Адвокатске коморе у Новом Саду, фондом рукује Одбор Адвокатске коморе на исти начин као и осталом имовином Коморе, а по § 2 Правилника висину помоћи одређује редовна скупштина Адвокатске коморе за сваку годину посебице. Странка незадовољна са решењем Одбора Адвокатске коморе може се у року од 15 дана жалити главној скупштини Адвокатске коморе — § 8 Правилника.

Адвокатска комора у Сплиту, у вези са овим има кратку

одредбу у § 5 која гласи: „Фондом управља Одбор Адвокатске коморе у Сплиту, који одлучује о додељивању припомоћи“.

Адвокатска комора у Сарајеву такође преко свога Одбора Коморе доноси одлуке по молбама за потпору, али је Одбор коморе дужан да о свакоме своје решењу поднесе извештај првој редовној годишњој скупштини.

IV Специјалне одредбе појединих Правилника.

У § 6 Правилника добротворног фонда Адвокатске коморе у Загребу предвиђено је да адвокатски приправници немају право ни на какву помоћ од фонда, ако су били на вежби код адвоката мање од године дана. Исто тако приправници немају право на помоћ, све и ако су уписани у именик адвокатских приправника за дужи период од годину дана, ако је постојао прекид вежбе дужи од 6 месеци.

Правила Потпорног фонда Адвокатске коморе у Љубљани предвиђају да се поред испитивања навода у молбама за потпору могу чињенице из молби проверавати и преко повереника, а исто тако налажу испитивање да ли молилац ужива какву потпору из кога другог фонда.

Адвокатска комора у Новом Саду по § 3 свога Правилника наређује да право на потпору губи онај адвокат, односно његов корисник и наследник, ако је адвокат онда, када би наступило право на добивање потпоре, остао дужан чланарину за дужи период од годину дана. У истом Правилнику, а у § 5, предвиђено је да се од потпоре имају одбити сви они износи које адвокат дугује Комори на име чланарине, таксе, казне или ма по ком другом правном основу.

* * *

Пре него што би прешли на предлог Правилника добротворног фонда Адвокатске коморе у Београду, сматрамо да ће бити од интереса да укратко изложимо стање готовине ових фондова за сваку Комору посебице.

Из извештаја Адвокатске коморе у Загребу за редовну скупштину у 1936 год. видимо да је чиста имовина фонда на дан 30 јуна 1935 год. износила Дин. 612.391.20, а на дан 30 јуна 1936 г. Дин. 660.656.20.

Из извештаја Адвокатске коморе у Скопљу за редовну скупштину у 1935 години видимо да је чиста имовина фонда на дан 1 октобра 1934 године износила Дин. 132.500.—, а на дан 30 септембра 1935 год. Дин. 152.331.—

Према извештају Адвокатске коморе у Сплиту, њихов фонд располаже са готовином од 65.000.— динара.

Стање добротворног фонда Адвокатске коморе у Сарајеву износило је на дан 30 септембра 1936 год. Дин. 174.975.—

Да напоменемо, да Адвокатска комора у Београду, која после Коморе у Загребу има највећи број чланова, располаже данас готовином од свега Дин. 73.835.—, која је намењена добротворном фонду.

Узимајући за базу Правилник добротворног фонда Адвокатске коморе у Загребу, мишљења сам да би се октобарској скупштини наше Коморе могао поднети овај:

П Р Е Д Л О Г

ЗА

ПРАВИЛНИК ДОБРОТВОРНОГ ФОНДА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

а) Опште одредбе

§ 1

На основу § 43 (слово д. и њ.) и § 110 Закона о адвокатима, IX редовна годишња скупштина Адвокатске коморе у Београду, решава да се при Комори оснује добротворни фонд под именом: „Добротворни фонд Адвокатске коморе у Београду“.

§ 2

Добротворни фонд је установа Одбора Коморе и улази у његов састав.

§ 3

Добротворни фонд намењен је једино адвокатима и адвокатским приправницима који су уписани или који буду уписани у именик Коморе у Београду.

§ 4

Циљ фонда је да пружи материјалну помоћ адвокатима и адвокатским приправницима, као и њиховим удовицама и сирочади, који су без своје кривице дошли у тежак материјални положај. Помоћ се може доделити и у случају да ова лица већ уживају какву ренту из Пензионог фонда, ако се докаже да су без своје кривице дошли у нужду.

§ 5

Сретства фонда су и то:

- 1) уписнине адвоката и адвокатских приправника.
- 2) новчане казне против адвоката и адвокатских приправника које изрекну Одбор Коморе, Одбор тројице или Дисциплинско веће;
- 3) поклони, легати итд.
- 4) камате од ове имовине.

Имовина фонда водиће се потпуно самостално и одвојено од остале имовине коморине.

§ 6

Добротворним фондом управља Одбор коморе, који такође доноси решење по молбама за помоћ. Решења Одбора коморе одмах су извршна.

Рачун прихода и расхода фонда подносиће се свакој редовној скупштини Адвокатске коморе, одвојено од рачуна прихода и расхода остале имовине Коморе.

§ 7

За сврхе добротворног фонда трошиће се редовно само камата, а по изузетку и главница.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

§ 8

Одбор Коморе не сме доделити никакву потпору адвокату или његовој удови и сирочади, ако је адвокат остао дужан Комори чланарине за дужи период од године дана, а није издејствовао одлагање плаћања чланарине.

Такође Одбор Коморе несме доделити никакву потпору адвокату противу кога је поведен кривични или дисциплински поступак док тај поступак траје, нити ономе адвокату који је два пута осуђиван од стране Коморе или Дисциплинског већа.

§ 9

Одбор Коморе је дужан да увек са већом благонаклоношћу цени молбе адвоката или његове удове и сирочади, ако адвокат није никако кажњаван, даље ако је уредно одговарао својим обавезама у погледу уплата чланарине и ако је био уредан члан Пензионог фонда. Изузимају се удове и сирочад адвоката, који су умрли пре него што је Комора образована.

§ 10

Адвокатски приправник или његова удова или сирочад немају право ни на какву потпору, ако адвокатски приправник није бар годину дана уписан у именик адвокатских приправника Адвокатске коморе у Београду.

б) Прелазна наређења и завршне одредбе

§ 11

Одбор Коморе има се постарати да интензивнијом наплатом дужних чланских улога, постепено реституише имовину фонда. У том циљу Одбор ће сваке године од својих прихода, који нису намењени фонду, уносити један део у Добротворни фонд. Најмања годишња дотација фонда, по овоме основу, мора износити 10.000.— до 15.000.— динара. — Док имовина фонда не буде износила најмање 150.000.— динара, Одбор ће обратити нарочито пажњу да додељује помоћ само у најтежим случајевима.

§ 12

Овај правилник ступа у живот и добија обавезну снагу када га одобри Министар правде и када буде оштампан у коморином часопису „Бранич“.

* * *

Уз овај предлог нећемо излагати и специјално образложење, потребно за скупштину, јер ће то спремити Одбор Коморе када буде утврдио дефинитивни текст предлога. Али напомињемо као главне мотиве следеће: (1) да Закон о адвокатима (§§ 43 и 110) императивно налаже Коморама стварање добротворних установа и прописивање правила по којима ће те установе функционисати. Фонд се може назвати добротворним или потпорним, то је индиферентно, главно је, да се образује и да правилно по закону и Правилнику функционише; (2) да се тач. д. § 43 З.о.а. има тако разумети да се уписанине могу употребити у друге сврхе, већ на добротворне установе Коморе, што по нашем мишљењу јасно произилази из стилизације ове одредбе.

Осим тога, да је законодавац хтео да уписнине изједначи са осталим приходом Коморе, онда, би с обзиром, на тач. е. истог §-а 43, било апсолутно излишно, да после речи „одлучује о наплати уписнина“ додаје и онај императив: „која се има употребити на добротворне установе Коморе“; (3) да с обзиром на све теже стање адвоката треба предвидети као сретства фонда такође и поклоне и легате, који би се у ствари давали, односно легирали, Комори, као правном лицу, за циљеве добротворног фонда. — По потреби, питање поклоне и легата могло би се решити засебним Правилником са више детаља, или допуном изнетог предлога; (4) у свакој прилици, па и у вези са изградом овога Правилника, мора се чинити разлика између адвоката који воде рачуна о себи и о сталежу коме припадају, од оних, који из небрежења, или чак и намерно, долазе у сукоб са постојећим законима и Комором. Услови за рад у истини су за сада неповољни, клијенти су врло често неувиђавни, а по некад нелојални и нескрупулосни. Постоји низ и других тешкоћа с којима се адвокати имају да боре, али с друге стране, Комора не може и не сме да у овим узроцима налази оправдање за оне адвокате који неводећи нужно старање о своме угледу, наносе штете угледу целога сталежа, даље за оне адвокате који се на позиве Коморе не одазивају, који њене упуте и налоге не следују, који годинама не плаћају чланске улоге, нити се користе позивом Коморе да дуговање регулишу. Једном речи, Комора мора ставити себи у задатак да првенствено штити своје уредне чланове и да се о њима специјално стара. У реду ових идеја, долази предвиђена одредба о члановима Пензионог фонда, јер ван сваке је сумње да ће се добротворном фонду пре обратити удова адвоката који није био члан Пензионог фонда, него она која ужива пензију. Али Комора, нити може, нити сме, путем сретстава добротворног фонда, на штету својих уредних чланова, исправљати грешке и немарност оних чланова, који се нису благовремено старали, да преко Коморе и Пензионог фонда обезбеде себи, а нарочито својој породици, право на потпору и право на ренту.

Најзад, да напоменемо да према материјалном стању појединих адвоката, а нарочито породица умрлих адвоката, имајући у исто време у виду и тешкоће Пензионог фонда, које потичу отуда, што више од $\frac{2}{3}$ чланова Коморе није у њему учлањено, никад неће бити на одмет постојање једног моћног добротворног фонда са великим капиталом, нити од тога треба бежати. Фонд припада адвокатима, намењен је њима и њиховим породицама и он остаје увек својина адвокатског сталежа.

Д-р Радоје Вукчевић, адвокат — Београд.

НОВИ ЗАКОН О ИСТУПИМА*

До сада су иступи у разним подручјима наше државе различито дефинисани, а та је разноликост уносила велику неједнакост између грађана. У Србији је био на снази иступни део старог казненог законика из доба Кнеза Милоша. Тај је закон, иако не најстарији био ипак најбољи од свих сличних законика, који су се до сада одржали у нашој држави. Злогласни Бахов патент од 20 априла 1854 год. од Милошевог законика био је не само за 6 година старији, већ и много гори. Свакако, по својој суровости, од свих иступних прописа најгора је била ћесарска наредба за Босну и Херцеговину, издата у почетку светског рата. Између свих разних прописа на територији наше државе, сваки је правник могао уочити једну основну разлику: Србијански законик садржавао је кривичне прописе, дочим су остали законници претстављали извесну мешавину између казних и политичких одредаба.

По савременим теоријама, најбољи су они закони који изгледају као кодифицирање народних схватања о односима између појединаца или између појединаца и друштва. Да је наш пројекат то правило пред очима имао, онда би он пре свега између кривичне и политичке стране једног закона повукао дубоку линију. Пројекат о иступима постао би кодекс по друштво најнезначајнијих кривичних дела, а политичке одредбе биле би остављене специјалним законима о заштити државе, зборовима, удружењима, изборима и томе сличном. Затим наш би пројекат остао без многих Бахових финеса, чија ће се тежина схватити тек онда, кад се са оваквим законом улети у живот.

Наш пројекат је имао тешку судбину да пред законодавно тело буде изнет без довољно критике. Сама његова генеза претстављала је тешко рађање, јер су одбори мењани, допуњавани, мишљења о пројекту прибављана, па ипак на крају у пројекат је ушло само оно што су одабрали претставници Министарства унутрашњих послова. У самом законодавном одбору критика је скоро изостала, јер две странице текста колико износи извештај мањине, није могао довољно расветлити ниједан пропис, а камо ли закон од скоро три стотине параграфа.

Највећим делом, управо у целом свом кривичном делу, пројекат садржи скоро све старе иступне прописе. Ти су се прописи деценијама урезали у народна схватања, те је противу њих свака нарочита примедба потпуно излишна. Малим делом пројекат садржи нове кривичне одредбе, које претстављају изванредан новитет, са којима се савремена криминалистика без икакве резерве може помирити. Знатан део пројекта садржавају прописи политичке природе, услед којих се закон о иступима извлачи са свог правог

* Реферат г. Д-р Радоја Вукчевића прочитан и примљен на седници Одбора Адвокатске коморе у Београду од 25 VIII 1937 у смислу § 43 од. 3 Закона о адвокатима, с тим да се публикује у *Браничу*.

места као трећи део кривичног законика, и преноси на чисто политички домен, где му нема места.

Кад би се објективна критика задржала на свим прописима пројекта, она би испала далеко опсежнија од законског текста. Ради тога за сада се треба задржати на основним недостатцима преко којих се о целом пројекту добија најјаснија слика, а ти су недостатци следећи:

I

Погрешна систематизација

1) Закон о иступима могао је бити донет или као допунски или као упоредни закон. Допунски закон донео би само специјалне одредбе о иступима, а све што је заједничко, између иступа и осталих кривичних дела, он би везао за већ постојећи кривични закон. Упоредни закон међутим без икакве везе са кривичним или осталим законима, садржао би све што код иступа у обзир долази. Наш пројекат је ударио другим путем и постао упоредни закон, са разлога што „суђење код управних власти треба да је кратко и брзо, а један од услова експедитивног рада је и постојање независних заокружених прописа“, како се каже у образложењу пројекта. Тај нејасан разлог образложење допуњава са наводом „да се од наших општинских власти, које закон такође примењују не може захтевати да сходно примењују норме, које треба тек саставити, и то кадкад са пуно вештине и знања“. Ипак разлог који би оправдавао упоредну методу, ми не можемо наћи у изложеном образложењу, већ у логичном смислу на који су магловите речи циљале. Циљ је тај да општинске и полицијске власти морају пред собом имати Закон о иступима у комплетном издању, тако да се на њиховом столу у колико се о иступима ради, не мора налазити ни једна друга књига.

Разлог је сувише неубедљив, јер и у нашој држави постоји тенденција, да се управни апарат усавршава, а не вечито задржи на досадашњем очито ниском нивоу. Ако не можемо тврдити да смо на већем културном ступњу од наше браће Бугара, ипак нам није тешко доказати, да нисмо ни на нижем. Код Бугара постоји закон о општинама, по којему деловође морају бити правници, не ради бржег прикупљања пореза, већ ради објективнијег изрицања и чувања правде међу општинарима. Тим се путем и код нас мора поћи, а све управне функције преко којих се правда примењује, у интересу целине и законитости морају бити попуњене дипломираним правницима. Као што сви службеници морају поред буквара и песмарице познавати још коју књигу, тако исто сви који правду изричу поред закона о иступима морају познавати још који закон. Никаква волшебност неће наступити тим што ће управни орган место две отворити само једну књигу, јер он ће и у тој једној књизи наћи исти кривични пропис, који би могао стајати и у другој књизи, где се налазе опште одредбе за сва кривична дела. Ако није у стању да опште

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

одредбе из специјалног закона о иступима пронађе у општем кодексу, међу прописе на које га законодавац тачно упућује, онда значи да је потпуно неписмен, а правда се неписменима несме поверавати. Затим, ако он општу одредбу на коју га специјални закон упућује, не може схватити у општем кодексу, он је неће схватити ни у специјалном закону, било за то што интелектуално није у стању да то учини, или што је морално у стању да све изопачи.

Најзад, везивање прописа оба законика, ради којег Закон о иступима садржи масу излишних понављања, није ни иступни пројекат могао избећи. § 146 Закона о иступима, који говори о делима против имовине, претставља једно велико везивање и настављање на кривични законик, из чега произилази да свако ко по иступима ради, мора ван сваке сумње кривични законик у руци имати и добро познавати. На тој методи изграђен је и војни кривични законик, који је по свом циљу свакако и важнији и судбоноснији од иступног закона. Са тих разлога наш закон о иступима требао се угледати на законе великих држава, који су у општем кривичном законнику изразили своје опште одредбе, а у одредбама о иступима унели само оно што је специфично иступно.

Да је тај пут изабран ми не би имали бескрајна понављања општим одредаба, које су заједничке свим кривичним делима или поступцима, као што су одредбе о умишљају, нехату, млађим и старијим малолетницима, њиховој одговорности, дефиницијама исправа, државних службеника, о нужној одбрани, стању нужде, покушају, приватном тужиоцу, условној казни, стицају, месној надлежности, искључењу, записницима, саслушању, сведоцима, вештацима, понављању поступка и томе сличном.

Код избора између допунског и упоредног закона, законодавна техника и правна логика увек су на страни првог. О изузетку може бити речи само онда, кад су опште одредбе кривичног законика сувише застариле. Тада се у закону о иступима кодифицирају нови правни принципи, како би се поред застарелог кривичног законика, добио сааремени закон о иступима. Међутим, код нас тај разлог потпуно отпада. јер наш кривични законик иако нередовним путем донет, претставља и по свом стилу и по својој садржини најбољи и најсавременији закон који ми имамо. Да је тако, доказује и чињеница што закон о иступима међу својим општим одредбама није унео никакву бољу новост, већ је само дословно пренео опште одредбе из кривичног законика, у којему су оне и прецизне и видљиве.

Не само што није било потребе да се упоредна метода претпостави допунској, већ чак није ни било потребе, да се иступна дела издвајају из кривичног законика и уносе у посебан закон о иступима. Наши су се закони већином кретали оним стазама, које су већ довољно утрли његови претходници у Француској и у Немачкој. Међутим, у тим државама иступи нису издвајани, већ претстављају трећи део јединственог кривичног законика, који обухвата злочине, преступе и иступе. Тим путем је пошао и наш пројекат новог кривичног законика, са једином

разликом што је потпуно изоставио термин иступа, а иступне радње са иступним казнама подвео под појам престапа. На тај начин 60 параграфа били су довољни да поред општих одредаба, које су заједничке за сва кривична дела, обухвате све што се о иступима може рећи.

Нов пројекат закона о иступима износи око 300 параграфа, али се ни у ком случају не може рећи, да је та опширност на законску прецизност повољно деловала. Да опширност, специјално код мањих кривичних дела не помаже, већ напротив од маже, прецизности, која је код једног законика најпотребнија, доказује Немачка у чијем кривичном законнику, свега 10 параграфа на 10 страница обичног законског текста изражавају све што се поред општих, заједничких одредаба о иступима може рећи у једној савременој држави. А Немачку правну систематизацију код кривичних дела до сада није претекла ниједна држава.

II.

Неслагање са општим прописима из кривичног права.

1) Не само да законска систематизација далеко заостаје за оном из општег кривичног законика, иако је она с обзиром на много протеклих година морала бити савршенија, већ су поједине одредбе пројекта у сукобу и са одредбама из Општег кривичног законика и са савременом криминалистиком.

По § 18 Кривичног законика, нехатна кривична дела кажњавају се само онда, кад је то у закону изричито прописано. Према томе код злочина и престапа умишљај се казни увек по правилу, а нехат само по изузетку. Међутим, по § 10 Закона о иступима, кажњивост код иступа не може изостати услед нехата, из чега произилази да се по правилу кажњавају и умишљајна и нехатна кривична дела. Ми знамо из свих правних теорија, да се и до умишљаја и до нехата у толико јаче држи у колико је дело теже, што значи: да је за модерну криминалистику нехат у толико ирелевантнији, у колико је дело лакше. Са тих разлога казни се и нехатно убиство али се не казни ни нехатна утаја, ни нехатна превара, а камо ли нехатна дупла наплата, или нехатно самовлашће.

У пројекту о иступима та се теорија потпуно изокреће, јер се кажњава све, па и нехат, код најбезначајнијих дела. Нико се није обзирао на једно огромно неслагање између основног правила кривичног законика, израженог у § 18 Кз. и новог прописа из § 10 Закона о иступима. Кривично законодавство мора ићи једном заједничком линијом, а бити вођено истим принципима, јер се ради о истим поданицима, и о органима једне исте државе. Какво оправдање постоји у чињеници: да се нехатни фалсификат или превара уопште не казне, али се казни „нехатно преношење лажних обеспокојавајућих гласова“.

У вези ове немогућности, ваља истаћи да сам § 18 закона о иступима даје доказ противу своје основне тезе. У том пропису покушај започетог, али недовршеног умишљајног иступа, кажњава се само кад је то у Закону предвиђено. Свакако такав

покушај по § 20 никад се неће казнити ако се од извршења драговољно изостало. Док је друга одредба логична, њена логичност с једне и кажњивост нехата с друге стране нарочито истичу немогућност прве одредбе. Умишљај претставља свест и одлучност извршиоца у одређеном недозвољеном правцу, а нехат значи искључење свести. Кад на свести кривично законодавство базира целу своју зграду, онда је искључено да се покушај умишљајног, а ван учиниочеве воље недовршеног дела, од сваке казне ослобађа, дочим се нехат по правилу редовно казни. Овакво гледиште не само што нема свог оправдања, већ оно не постоји ни у једном савременом закону.

До свести и људске воље систем нашег кривичног законодавства толико држи да се по правилу, а за разлику од старог казненог законика, кривична одговорност не искључује ни онда, када се ради о неподобном покушају. Када је тај принцип, изражен у § 22 Крив. зак., пресађен у § 19 Закона о иступима, онда овако испреплетивање логичних и нелогичних прописа није оправдано ничим, сем вероватно политичким опортунитетом, који се никад не сме уносити у законе писате за читава поколења. А најзад овакве одредбе ружно стрче из општег система тим више што између принципа § 31 Крив. зак., с једне и правила из § 18 Закона о иступима с друге стране, нема заједничке базе, која неминовно мора постојати, јер су појмови свести, умишљаја, покушаја и нехата увек квалитативно исти, а само квантитативно различити.

2) Главне одредбе условне осуде из § 65 Крив. зак., пренете су у § 50 Закона о иступима. По кривичном законнику условна се осуда не може применити према лицу које је осуђено на злочин или током последњих 10 година за преступ, преко месец дана. Пошто су злочини и преступи тежа кривична дела, то се извршење казне по кривичном законнику не сме одлагати на мање од једне, нити на дуже од пет година. Пропис о условној осуди из пројекта Закона о иступима, ово правило о градацији кривичног дела, поштује при одређивању најмањег времена од 6, и од 12 месеци за одлагање иступне пресуде. То је свакако логично, јер као што је код злочина и преступа казна тежа, тако код њих и рокови условне осуде морају бити дужи.

Међутим пројекат Закона о иступима, у следећој реченици истог § 50 на ово правило потпуно заборавља, кад последњих 5 година некажњивости узима као услов за условну казну. То је половина рока који кривични законик одређује за злочине и преступе, а пошто су они тежа кривична дела, него што су иступи, онда је нелогично цензус некажњивости снизити двоструко а време одлагања казне петоструко

Код овог прописа уноси се један нов правни термин, а то је кушња. Тај термин избија ненадно, без икаквог даљег прецизирања, али се из везе три законска параграфа може тражити и наћи смисао, да се под кушњом подразумева време од дана кад иступна пресуда постане правоснажна, па до дана кад протекне време за које је њено извршење одложено.

3) У § 115 инкриминише се лажно мерење, а оно претставља

теже кривично дело, које је немогуће увести у ред иступа. Лажно мерење по својој је природи превара, па је као преварни деликат нарочито инкриминисано у § 343 Крив. зак. Та инкриминација свакако је тежа од иступне. На овај начин ствара се забуна у примени два закона из које забуне може произаћи неутешна појава, да исту радњу управна власт у извесним случајевима као иступ кажњава, а у другим случајевима као преступ пријављује.

4) У § 123 поред осталог инкриминисано је излагање голог тела на начин који код других изазива стид, гнушање или негодовање. На крају се овај законски пропис завршава са одредбом: „предмети кривичног дела одузеће се“. Кад је сувише јасно којим се предметима ово дело врши, онда се морамо запитати на који се начин такви предмети могу одузети, кад су вивисекције и насилне операције овакве врсте у кривичном законнику као злочин кажњиве, а уосталом и немогуће.

5) По § 130 иако благом казном, али ипак кажњава се свако лице које се на јавном месту нађе пијано у стању неурачунљивости. Овај пропис као и санкција да се таквом лицу забрани посећивање крчми био би потпуно оправдан, али шта да се ради с општим прописима из § 14 истог пројекта који претставља дословни пренос § 22 Крив. зак. Неурачунљивост искључује кривичну одговорност, а овде се међутим неурачунљивост сматра као *conditio sine qua non* те исте одговорности.

6) По § 141 кажњава се радња физичког насртаја на друго лице, „али без намере да га увреди или повреди“. Увреду је могуће нанети како речју тако и делом. Кад једно лице на друго насрне, или га ћуши, онда је ту радња увреде путем физичког дела извршена, те овај пропис значи непотребно одступање од природе самог дела увреде, која је преступ а не иступ, а као такво предвиђено у § 297 Крив. зак. Са овим прописом унета је само забуна и створена могућност да се према потреби примењују строжији § 297 К. з. или блажији § 141 зак. о иступима. Ова забуна није ништа ново, већ преношење једне старе грешке из § 357 Казненог законика, за чију је исправку време од 80 година заиста било довољно.

7) Иступи противу имовине, као што су иступне крађе и преваре претстављају најнечаснија дела из читавог закона о иступима. Па ипак по § 146 пројекта таква дела се казне само онда, кад су извршена умишљајно, а не нехатно. Заиста, тако је све речено и код ових деликата као преступа, те у томе на први поглед нема нелогичности. Али кад се код најнечаснијих иступа тако логично резонује и нехат некажњив остаје, зашто се нехат кажњава код најчаснијих иступа, из политичког домена, који уствари не би смели ни бити убројени у кривична дела. Где је овде заједничко мерило и градација санкција према самом делу?

8) По § 149 пројекта кажњиво је примање ствари у чије се сумњиво порекло могло посумњати. Међутим, све ово је било излишно, јер ми имамо чувени § 333 Крив. зак., који прикривања и јатаковања кажњава као преступ, а у тежим случајевима чак и као злочин. Откуда се сада овај тешки злочин из Кривичног законика, преноси у Закон о иступима, кад је ван сваке сумње, да

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

се оваква радња у санкцији никада не може изједначити са безазленим причањем разних вести које могу бити истините, али по извесна лица онеспокојавајуће. Док, с једне стране, законодавац овој преступној, кадкада злочиначкој радњи, намеће природу иступа, он чак инкриминише непријављивање властима таквог случаја у који би могао посумњати. Кад отворимо кривични законик ми видимо, да је кажњиво само непријављивање припреме извршења каквог злочинства, али не и непријављивање самог извршења. Код преступа таква кажњивост је искључена, а тим пре она мора бити искључена код иступа, с обзиром на прописе о увреди и клевети који штите част свих, па и сумњивих лица. На тај начин појединци се доводе у безизлазно стање између две опасности § 297 и 301 К. з. с једне и § 150 Закона о иступима с друге стране. Мало је њих који би се у таквом вртлогу могли снаћи, а да не лупе главом о једну или другу законску баријеру.

9) Пропис из § 157 пројекта о иступима, прелази потпуно грађански домен. Након ступања на снагу § 383 Крив. зак. који инкриминише самовлашће, настала је прилична пометња код питања: шта да се ради у случају самовласног заузећа земљишта. Узрок пометње је био у томе, што је самовлашће у старом казненом закону било инкриминисано: као преступ у § 195, а као иступ у § 375а. Како је нови Кривични законик донет без главе о иступима, то су једни претпостављали да иступно самовлашће није дерогирано, дочим су други заступали гледиште, да је § 383 К.з. дерогирао и § 195 и 375а старог кривичног законика. Спорно питање је расправљено од стране Касационог суда у корист прве тезе.

Поред § 375а К. з. ми смо до сада имали и прописе о смећању поседа из новог Грађанског парничког поступка. Пропис из § 157 иступног пројекта, далеко је рационалнији и опсежнији од § 375а Каз. зак., чије је одредбе наследио. Али та обимност новог прописа из пројекта отвара врата за нов проблем: како да се помире одредбе из пројекта о иступима, са постојећим прописима из Грађанског поступка. По § 292 пројекта каже се које законске одребе престају важити услед контрадикције са новим законом. Међутим услед правила да се грађанске и кривичне одредбе не смеју мешати, у овом пропису нема ни помена о било каквој дерогацији грађанских одредаба.

Иступни пропис доводи до права пре него грађански, али примена грађанских прописа лежи у рукама суда, који у примени права далеко стоји изнад управне власти. То ће све давати повода, да се једни грађани обраћају управним властима, услед § 157 закона о иступима, а други судовима, на основу прописа о смећању поседа из грађанског парничког поступка. Све то мора изазвати не само различиту праксу, већ и сукобе између судске и управне власти, а закон никад не сме бити узрок ни различите праксе у истој држави, нити сукоба између њених власти. Да би све то избегли, ова се два закона без објашњења не могу један поред другог оставити.

10) По § 167 иступног пројекта за иступна дела официра и војних чиновника, војна власт неће изрицати казну затвора, већ само

новчану. Ова облигатна замена долази услед облигатне примене § 31 истог пројекта, по којему се затвор може заменити новчаном казном ако извршилац то заслужије личним својствима или околностима. Овај је пропис сасвим оправдан, кад не би уносио једну недозвољену неједнакост између грађана исте државе. Та је неједнакост изражена у двострукој привилегији за официре и војне чиновнике. Прва се привилегија састоји у мањој казни за иста дела. Друга се привилегија састоји у законском признању изузетних личних својстава. Прва привилегија значи извесну негацију одредаба из војног кривичног законика, који је баш због функције према војним лицима, много строжији, него што је за иста дела кривични законик према осталим грађанима. Кад бацимо поглед на принцип војне дисциплине који мора постојати у свакој држави где постоји војска, онда је изузетна строгост више у складу са основним законом, него изузетна благод, коју уводи посебни закон о иступима. Друга привилегија значи нарочито истицање официра и војних чиновника, код којих су према пројекту најбоља лична својства ван сваке дискусије. Таква претпоставка не би била ни мало необична, али је необична чињеница да се такво својство не претпоставља код највиших функционера грађанског реда, или највећих радника који чине понос нације, какав је био један Цвијић, са чијим је телом у гроб легла и кривична пријава за његов рад на оснивању друштва за заштиту човекових права. Та се својства по пројекту не претпостављају ни код лица, која су до јуче државну судбину имали у рукама, нити код лица која ће то сутра имати. Милитаризам Пруске био је надалеко чувен, али ни Пруси без револта нису могли трпети слична издвајања.

Не само да овим привилегијама нема места, с обзиром на дух који провејава кроз војни кривични законик, већ им нема места ни по схватањима која без изузетка живе у души сваког нашег грађанина. Кад у кафани видимо једног нашег пијаног носача, то ипак не изазива велико чуђење али огромно чуђење изазвао би приказ, кад би на поду видели једног пијаног капетана. Пијанство на јавном месту по § 130 пројекта једнако је кажњиво за све поданике. По коме то схватању или правом оправдању за исту неуредност један носач да буде кажњен и затвором и новчано, а један официр или војни чиновник, само новчано? Ако би се вратили на дух војног кривичног законика, и на општа схватања, онда би било сасвим обрнуто од онога што уводи иступни пројекат.

11) По § 182 пројекта „бранилац може бити свако својевласно лице“. И са овим прописом чини се један изузетак од општих прописа. Кад кривично судски поступак одбрану повера квалификованим лицима није постојао никакав разлог да се код иступа у одбране уводе неквалификована лица. Пре више година кад се по овом питању расправљало, могла су се чути сасвим логична образложења, по којима је одбрана ограничена на стручне браниоце ради двоструке заштите доброг правосуђа и грађанских права. Одбрана је позвана да у примени закона помаже, а одбрана ће моћи том свом циљу да одговори

само онда, кад законе познаје. Лаици не само што нису у стању да бране, већ су у стању да јасне ствари тешко запетљају, а у ред правосуђа унесу неизлечив хаос. Тај ће хаос бити у толико већи, у колико су органи, који закон примењују, нестручнији. Немање правника у самоуправном и управном апарату код нас категорички захтева поверавање одбране и приватних интереса искључиво стручњацима. Свима властима је у интересу да сарађују са лицима која за сваки свој поступак одговарају пред својим дисциплинским телима. Један адвокат за сваку некоректност, поред опште има над главом и посебну одговорност, а за једног лаика све то не постоји. То ће бити један од разлога да лаици не само интересе појединаца угрожавају, већ и реноме власти тешко срозавају. Оваквој одредби постоји само један пандан, садржан у брачном правилнику српске православне цркве из чијег су правосуђа правозаступници искључени, а несавесним и неодговорним махерима врата отворена. Какве последице све то има, може свако чути од скоро свих, који стењу под теретом брачних несрећа.

12) По § 250 све се одлуке доносе без усмене расправе и одмах по свршеном извињању, а то наш поступак о иступима такође издваја из реда сличних закона других држава. По овом пропису изузетак се чини само за 4 дела код којих је усмена расправа обавезна. Кад погледамо о којим се делима ради, и упитамо се по ком је критеријуму ова изузетна привилегија дата, ми ћемо сваки критеријум узалуд тражити. Прва три дела из § 60, 61 и 62 инкриминишу везе са странцима и приступ у забрањена места. Ту је обавезност усмене расправе сасвим логична. Али четврто дело из § 147 за које је усмена расправа обавезна садржи иступе противу имовине као што су: иступне крађе, утаје несумњиво најмање часна дела из целог законика.

Раније је наглашено, да су у погледу санкције и у погледу обавезног умишљаја ова најнечаснија иступна дела без разлога привилегисана. Необјашњивост ове највеће привилегије на усмени претрес тим је већа, што за политичке иступе, који су најчаснији, као што су дела из § 66 или 71 усмени претрес уопште није предвиђен. Међутим усмен претрес морао би бити уведен за сва иступна дела, а ако не за сва, онда неминовно за све иступе политичке природе, код којих је магловитост одредаба и преваре, највећа, а могућност злоупотреба најчешћа.

13) За преступе који се по кривичном закону прогањају на основу приватне тужбе, претрес не може бити одржан, ако тужилац на претрес не дође. Међутим по § 252 усмена расправа за имовинске иступе кажњиве по § 146 пројекта обавиће се и без тужиоачевог доласка. Овде опет наилазимо на неопростиву контрадикцију између кривичног законика и Закона о иступима. По кривичном законикау приватном тужиоцу препуштају се само најмањи преступи код којих је само приватни интерес ангажован. Кад је код преступа присуство тужиоачево потребно, да би био одржан, онда је то присуство код иступа у толико потребно, у колико су иступи свакако мања кривична дела од преступа.

Код одредаба о приватном учеснику постоји нажалост иста

неодређеност коју у том питању садржи и сам Закон о кривичном судском поступку.

У почетку његовог важења сутска пракса услед погрешног схватања прописа из §§ 52 и 269 Ксп. приватног учесника ограничавала је само на излагање приватно правног потраживања, без икакве могућности да залази у питање кривице и кривичне одговорности осумњиченог. Адвокатска комора преко својих чланова повела је борбу противу овог погрешног схватања, заступајући сасвим исправну тезу, да приватни оштећеник не може приватно правно потраживање доказивати, без расветљавања свих питања о кривици и кривичној одговорности окривљеника, јер приватни захтев увек резултира из кривичне одговорности.

Након читаве године важења новог поступка, по тражењу заштите закона у случају убијства геометра Вешовића, Касациони суд је питање дефинитивно расправио, дајући за право тези Адвокатске коморе у Београду. Кад прочитамо § 256 иступног пројекта ми наилазимо на одредбу да се приватни учесник може жалити само на онај део пресуде, који се односи на његово приватно-правно потраживање. Одредба није довољно прецизна, а та неприцизност створиће исту пометњу, која је стварана, и након дужег времена уклоњена, код злочина и преступа. Питања кривичне одговорности и приватно-правног потраживања, тако су испреплетана, да свако ко је икад једну пресуду написао, из саме логике ствари изводи закључак, да је искључена свака могућност раздвајања два својим постанком нераздвојно везана питања: кривичне и грађанске одговорности.

III.

Несразмерне санкције.

1). По § 31 пројекта затвор се може заменити новчаном казном, ако то извршилац заслужује по личним својствима и другим околностима. Појам „лично својство“, може се узети као прецизан појам, иако је наш § 70 Крив. зак. и тај прецизан појам нашао за потребно да конкретним набрајањима још више прецизира. Међутим, појам „и другим околностима“, које би по овом пропису из пројекта, биле без икакве везе са личним својствима, јер иначе те две карактеристике не би једна поред друге биле посебно истицане, — нити је обичан, нити је оправдан. Такав магловити појам није могуће сигурно дефинисати, те ће се десити да свака власт која закон примењује изабере свој властити критеријум према свом личном схватању или временском опортунитету. На тај начин код замењивања казне затвора новчаном казном, створиће се нежељено шаренило, које ће под окриљем закона, незаконитост ширити и неједнакост уносити. Таква неједнакост у примени истог законског прописа за грађане исте државе, сејаће исти горак плод, који су до сада сејале разне иступне одредбе, а међу њима и злогласни Бахов патент.

2) По другом одељку чл. 9 нашег устава „нико се не може ни у ком случају протерати из свог завичајног места, без судске пресуде“. Сваки правник зна, да оно што устав садржи посебни

закони не морају у свој текст преносити, нити могу противне одредбе доносити. Према томе, ни законодавна техника ни правна логика не могу да се помире са преношењем овог основног уставног прописа на крају § 37 Закона о иступима. Али то није све што нас задржава код овог прописа. У том пропису предвиђено је протеривање из извесног места или утеривање у извесно место до две године дана, и то не као споредна казна, поред затвора или новчане казне. Да би грађани били умирени, овај пропис предвиђа да се протеривање изриче само онда, кад се има узети да је учинилац извесног иступног дела у одређеном месту опасан за правни поредак.

Кад прелистамо законски текст, па се задржимо на иступној кривизи: распрострањања лажних гласова, или испољавања непријатељског расположења не само према друштвеном поретку и држави, који су наше опште добро, већ чак и према органима државних или самоуправних власти, — онда ћемо тек угледати Дамоклов мач који се може спустити на главе свих нас. Ми смо до сада кадкада наилазили на праксу, да се са државом изједначе поједини кметови или најобичнији агенти. Чак смо имали случај пре кратког времена да се на једном обичном погребу убијају два, а рађавају три грађанина, само за то што је аутор посмртног некролога дотакао на једном месту приватан живот председника општине. Незаконита пракса није имала свог оправдања ни у једном постојећем закону, али то што до сада ниједан диктатор није створио, сада ствара § 37 Закона о иступима.

Тотално изједначење између наше домовине за коју је пало милион знаних и незнатих јунака с једне, и најобичнијег агента или сеоског кмета — с друге стране, сада је потпуно изведено. Казна протеривања или депортирања у нежељену општину може сада снаћи не само оне који су по државу штетни, већ чак и оне који стварају нерасположење према државним или самоуправним властима или органима ових власти. Ако се за једног носиоца Карађорђеве звезде са мачевима или једног патриоту који на рукама и данас носи трагове султанових или ћесарских ланаца, не може пронаћи никакво нерасположење према мајци Југославији, код свих њих неће бити тешко пронаћи нерасположење према кмету или агенту, који му пре ране зоре у стан улети, и својим незаконитим поступцима многе уставне одредбе погази. Кад доцније објаснимо ко казну изриче, онда ћемо видети да је овај пропис из Закона о иступима без заштите оставио све грађанске слободе, а изнад устава и грађанина уздигао самовољу несавесног сеоског кмета или полицијског агента. Бастиљска писма *lettre de cachét* била су мање зло, јер су она задавала страх само аристократима, а овај пропис биће страх и трепет за цео народ, па и саме законодавце, чим улете међу обичне грађане.

Најзад, овом законском одредбом установљено је једно стање, за које смо се до сада сви питали: на основу ког законског прописа? Било је грађана насилно депортираних у места за која, можда, никада пре нису ни чули. Такво депортирање, без икаквог законског оправдања значи за сваког тешко ограничење слободе и поред принципа: нема казне без закона.

Ко је мислио да је сличном безакоњу учињен крај томе ће разочарење донети § 37 Закона о иступима са својом установом „протеривање у извесном месту“. Како протеривања у извесно место могу бити многобројна, а за многе се исто место може као згодно пронаћи, онда смо ми у овом пропису добили не само установу конфинирања или интернирања, већ чак и атар за концентрационе логоре.

Шта значи двогодишње протеривање у извесно место то је излишно објашњавати. Ако заборавимо на све разлоге политичке природе, а задржимо се само на правном разлогу, онда ћемо ту тек наићи на немогућност схватања оваквог прописа, или измирења иступног пројекта са већ постојећим кривичним закоником. Свако зна да су санкције теже што је дело по правни поредак опасније и одговорност већа. Ипак, закон о заштити државе, који је далеко од благости и сам кривични законик, овакву опасност за све грађане, нису предвидели ни за најтежа политичка или кривична дела. По којој логици противно може бити поступљено код најмањих кривичних дела, кад на сили остаје основни постулат, да је одговорност већа у колико је кривица тежа. Који правник света може да у истој држави правда овакву санкцију за иступе кад њу кривични закон није увео чак ни за злочине, а камо ли за преступе? Покушај правдања значио би пертурбацију савременог права и проглашавање иступа за најопаснија кривична дела.

Поред ове правне немогућности наилазимо одмах на другу, исто тако необичну. Подела између главних и споредних казни указује на чињеницу да главну санкцију увек садржи главна, а не споредна казна. Према томе главна казна мора увек бити тежа од споредне. Кад је за иступ могућа главна казна од 30 дана затвора и конфинирања у нежељеном месту од равно 730 дана — онда није тешко пронаћи, да је споредна казна за 24 пута тежа од главне — а овакву немогућност бадава ћемо и где другде тражити ван нашег иступног пројекта.

Да би опасност од ове „споредне“ санкције била већа, а могућност примене обимнија, недостаје одредба по којој би се ова тешка санкција могла применити само код дела, где је то у закону изрично предвиђено. Међутим заштитни надзор, који слободу једва ограничава и забрана посећивања крчме за пијанице, не могу се изрећи сем само код иступа где је то закон нарочито нагласио.

Шта више наш Казнени законик, стар близу 80 година, из времена кад није било довољно писмених људи ни за полициски апарат, био је далеко лабералнији и далеко обазривији. Тај стародревни закон протеривање је ограничио само на скитнице и беспосличаре. Прве је управна власт могла протерати искључиво у њихово место рођења, (§ 342) а друге у оно место где му она сама нађе запослење (§ 342a). По § 320 старог закона рок протеривања трајао је највише годину дана, а протеривање се могло изрећи само у случајевима где је то закон изрично казао. Разлика између два закона довољно је јасна, кад се са једне стране у обзир узму ове старе, али хумане одредбе, а с друге стране

нови прописи, по којима је ова „споредна“ казна обухватила сва места и свемогуће иступе.

Отварање оваквих опасних врата, непостојање никаквих санкција противу злоупотреба закона од стране управних власти и зависност управних власти од свих наредаба претпостављених — чине илузорним све демократске тековине, које би биле уведене, па чак и само тајно гласање.

Под истим условима сличне би се последице јавиле и у Енглеској, а камо ли код нас где су правници у управној власти изузетак, по општинама ни то.

IV.

Полишички иступи

1) По §§ 60 и 61 Закона у иступима, кажњава се и умишљајно и нехатно неовлашћено давање података од значаја за војну одбрану или за сигурност државе, или било о раду или о члановима националних организација. На једном од највећих суђења у Државном суду за заштиту државе, стручни органи из претеране ревности према својој отаџбини, као вештаци заступали су гледиште, да се ни места наших аеродрома не смеју странцима саопштити. И њима је свима јасно да се таква тајна не да очувати, као што се не може очувати ни тајна где се налази престоница једне државе. Службене новине свако може да чита, а у њима се увек говори о премештају особља и функције које се само на аеродрому обављају, и о лицитацијама које се само на аеродрому обављају. Поред тога аеродром је огромна пољана, која се из ваздуха може лако видети, и на коју се поред наших војних апарата спуштају и путнички авиони, свих држава, са којима имамо међународне конвенције. Кад се такво гледиште заступа од стране једног објективног форума, какав ће тек критеријум важити за општинске и управне власти кад се ради о лицу противу којег се говоре разни политички разлози.

Код овог прописа уочи пада и извесна истоветност са прописима из § 102 Кривичног законика, по којима се свесна односно умишљена радња ове природе кажњава робијом. Како кривични закон примењују судске власти, ми у судској независности имамо довољну гаранцију за савесну примену. Да ли међутим таква гаранција може постојати код иступа и зависног управног правосуђа и какав смисао може имати овај пропис, над се умишљајна издаја отаџбине нигде не кажњава као иступ, већ свугде као злочин. Кад је наш правни поредак у § 102 Крив. зак. далеко јаче заштићен, циљ овог иступног прописа могу бити: сваки интервју и сваки новинарски рад у иностранству. Иступни пропис не прави разлику да ли су излагања злонамерна или се прилике своје отаџбине излажу, не да се домовини нашкоди, већ да се помогне светској сарадњи и принципу људске слободе, којег ниједан патриотизам не може одстранити,

Код овог дела неовлашћеног давања података странцима, кажњив је и нехат. Кад отворимо кривични законик ми видимо, да се само умишљена велеиздаја кажњава, а велеиздаја

www.uns.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

је највећи злочин који може извршити грађанин према својој отаџбини. Значи да инкриминасањем нехата код једног оваквог иступног дела, законодавац злочин свргава са свог пиједестала претпоставља му обичан иступ разговора са странцима.

Стављање националних организација на равну ногу са државом, престава дају нелогичност ових прописа, јер се са државом, сем њеног врховног шефа, никада ни у једној људској епохи нико није могао идентификовати.

Овакав пропис могао би се разумети у ауторитативним државама, где су разне балиле и јуришни батаљони видни носиоци државног ауторитета. У другим државама то није случај, а код нас се претендује на постепено одомаћивање демократских, а не фашистичких установа. Поред тога, закон уопште не прецизира које су то националне организације тако велике и свете, да им се мора дати иста заштита која и држави, кад је у питању њен опстанак, и то не само организацијама, већ и њиховим члановима. Зар се приликом примене овог закона под кров таквих организација, поред народне одбране, Удружења ратних инвалида, националних синдиката и осталог, не могу подвести и саме владајуће партије, које по својим дефиницијама и одобреним статутима, без изузетка претстављају националне организације парекселанс. Кад је и о раду и о члановима таквих организација забрањено без овлашћења са странцима разговарати, између којих се не може лако знати, ко је поузданик а ко не, онда је и на њих распрострањен извесан имунитет који у републиканским државама не уживају ни председници република. Ова два прописа, најзад, у иступе преводу одредбе о издајству, које су већ унете у кривични законик и којима је само ту место.

2) Сад долазимо до чувених §§ 66 и 71 који су распоредени у два самостална одељка, иако би морали стајати непосредно један из другог. Ту се на првом месту инкриминише измишљање лажних гласова који би подривали народно јединство или слогу између племена и народности, као и свако исмевање или омаловажење јединства племена, народности или чланова појединог племена. Према томе у овом пропису садржане су многе одредбе из чл. 3, 4, 5 и 6 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави или § 165 Крив. законика, а то све нити је потребно нити је логично, кад се строжији закон овим блажим ипак не дерогира. О истој материји у истој држави не могу истовремено постојати два закона, од којих један исту радњу оглашава за злочин, а други за иступ. У колико лажни гласови и омаловажавање нису такве природе, коју је обухватио Закон о заштити јавне безбедности, онда се ради о нехатним делима, управо безазленим причама, које као нехатна дела не кажњава ни сам Закон о заштити државе. Кад овде тај закон нехат не инкриминише откуда га може инкриминисати Закон о иступима, пошто је неоспорно да је за криминалистику нехат код злочина далеко важнији него нехат код иступа, а да су чак и злочини ретки код којих се нехат кажњава.

Појам слоге између племена и народности, сувише је растегљив. Ми стално вапијемо да се код нас са политичких пи-

тања још није прешло на економска, али како се могу економска питања третирати без позитивне статистике. Кад говоримо о заштитним царинама, ми увек мислимо на извесне индустрије, којима таква царинска политика користи, али без користи остаје за друге привредна гране, или за потпуно безиндустријске крајеве. Говорећи о индустрији, таква статистика не може мимоићи Словеначку, јер у том погледу макар сви били у истој држави, интереси индустријске Словеначке и аграрне Јужне Србије нису код тог питања увек индентични. Третирајући питања броја пензионера Црна Гора, за коју познаваоци ствари истичу да она има мање пензионера за неколико стотина него сам град Љубљана. Зар би се све ово у штампи и на зборовима могло и смело слободно претресати, кад изнад глава виси оштрица овог параграфа, која једнако кажњава и умишљај и нехат. Ко би се бранио да је био далеко од сваке намере ширења племенског раздора, томе одбрана неће много користити, јер је овде та намера, коју Закон о заштити државе изрично тражи, без сваког значаја. Оваква одредба може исто тако да погоди економске писце и критичаре, као и опозиционарске политичаре. У појму испољавања непријатељског расположења према држави, које је по овом пропису такође кажњиво, многи кметови и управни функционери, наћи ће добро прибежиште за рушење грађанских слобода и вршење незаконитости над њима непожељним грађанима. Ми смо нагласили да су се и пре овог закона, режими изједначавали са државом и да ће таквој пракси својим магловитим одредбама овај закон дати полета, место да јој учини крај.

3) Све напомене изложене у вези § 66 важе и за § 71 који ипак претставља једну од најдраконских одредаба овог пројекта. Ту је као што је раније наглашено, идентификација између државе и органа не само државних, већ и самоуправних, потпуно извршена и нерасположење према једном полицијском агенту, исто тако инкриминисано, као и нерасположење према државном поретку. Шта више стварање нерасположења према једном полицијском агенту, или општинском кмету, кажњава се чак и у случају покушаја. И код овог прописа налазимо исту испреплетеност одредаба из Закона о заштити државе, које се са законом о иступима не могу пооштрити, и иступних одредаба, које са питањима политичког поретка, немају никакве везе, ни у једној држи. Изузетак који за нашу државу овај пројекат прави неће држави донети никакве користи, јер свакако дела уперена противу њеног опстанка не могу бити тако незнатна да се подведу под појам иступа. Ово тим пре, што су сва дела такве природе већ инкриминисана или у закону о заштити државе, или у кривичном закону, који за један допунски закон о иступима не остављају ни најмање места.

Па кад ствари тако стоје, онда се морамо питати за рацио легис овога Закона? Зар није оправдана претпоставка да ће се на овај начин управним органима грађанске слободе предати у руке, како би они водили рачуна, не само о лицима, која као невина прођу кроз државне судове, већ и о свим грађанима противу чије слободе говори полицијски опортунитет из једног од-

ређеног времена. Та се претпоставка доказује и неправничким терминима, као што су „нерасположење, пакост и пркос, који су неодређени и у романима, а камоли у једном закону.

Сва зла не долазе од слабих закона, колико од злоупотребе власти и извртања законског смисла. Грађани не живе и не умиру ради закона, већ се закони дају и мењају ради грађана. Неправичан и нехуман може бити свако, али законодавац никад. Највећу нехуманост према грађанима, претставља отварање овако опасног извора, у који свако може загазити. Магловити критеријуми са којима се код ових политичких прописа оперише, општем интересу неће користити, али ће личној самовољи несавесних органа потпуно одвезати крила. Тим ће се грађанским протестима и негодовању дати вечити извор, поред којег ненародни режими могу поставити своје керберске страже из §§ 66 и 71, пројекта, који инкриминушу распрострањавање лажних гласова, испољавање непријатељског расположења чак и према самоуправним, или управним органима. Њихове незаконитости биле би на тај начин имунизиране, јер сваки протест противу злоупотреба закона или функција може потпасти под оштрицу оваквих магловитих инкриминација.

Режим сам морао би бити сувише анђеоски па да место законитости, смирења и љубави према домовини, не створи негодовања, нерасположења, протесте, чак и сам инат. Једна земља у којој се путем власти стварају политичке партије, овакав режимски пацифизам не може очекивати док не протекне бар деценија за смирење духова, које свакако не може почети пре него се уклоне узроци политичке нетрпељивости.

Само порекло овог спорног прописа тешко забрињава. Циљ који је пред собом својим пригел — патентом 1854 могао имати злогласни Бах, не сме имати домовина Југославија у двадесетој години после народног уједињења. А нажалост оно што је Бах смислио 1854 у § 11 свог патента, пренео је наш пројекат у § 71 Закона о иступима љета господњег 1937.

4) У § 74 пројекта кажњава се навођење странака на неосноване и обесне тужбе и преставке, кад се то чини или из користољубља или из пакости. Шта је основана, а шта обесна тужба или преставка, да ли се ради о поступку једног пакосника, или о убеђењу у кривичну одговорност, то све одређују саме општинске или управне власти противу којих се сличне тужбе највише подижу. Тужбе противу органа управних власти, чак и кад се ради о најтежим делима, нису до сада имале успеха, али ипак нико бар није кажњен, који је такву тужбу подигао. Сада међутим и то ће бити кажњиво а таква пракса поред грађана може тешко да погоди непожељне правозаступнике, који преко законских кршења у толико теже пролазе, у колико законе боље познају.

Најзад свима је познато да кривични законик садржи одредбу о лажном оптужењу из § 139 К. з. Кад је свака неоснована тужба или пријава по том законском пропису теже инкриминирана, онда је § 74 пројекта о иступима потпуно излишан. Упоређење ова два прописа, из кривичног закона и пројекта о

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB

иступима, открива још један спецификум. Преступ лажног оптужења кажњава се само кад се оптужује противу свог уверења, дочим иступни пропис за ове исте радње, сходно § 10 пројекта не тражи умишај већ се задовољава и са самим нехатом. Немогућност инкриминације нехата код иступа, кад се он ни код преступа не инкриминише, сувише је јасна.

5) Код § 91 пројекта најтежом иступном казном, кажњава се доношење лажних обеспокојавајућих гласова с једне, и злоупотреба поверења или знакова за обавештавање с друге стране. Акумулирање разнородних дела у истом пропису није на овај начин могуће, јер је прва одредба политичке, а друга може бити и чисто криминалне природе. Са тог разлога први пропис ако му има места морао би бити садржан у § 71 где су окупљене сличне евентуалности, које би могли назвати режимским вентилима и регулаторима. Поред тога ми смо опет пред проблемом о смислу речи „обеспокојавајући гласови“.

Сви ми који смо у рату учествовали, знамо шта за ратника претстављају коморцијске вести. По тим вестима владе се стварају и обарају, на рачун моћних причају се кадкада вицеви, некад до ушију допре тужна вест о великим поразима као што истим путем долазе вести о победама. Те коморцијске вести из рата, ни у једној држави нису остале непознате. Чим се једна влада почне љуљати, онда настају безазлене приче о новим личностима и о новим путевима. Све се то по § 71 Закона о иступима може подвести под појам нерасположења према властима или органима. Све се то поред казне од 30 дана може обележити и двогодишњим конфинирањем у нежељено место. На тај начин престаје једна од најбезазленијих забава, без које не може да живи ниједно љутско биће ни у миру, ни у рату. Кад се све то никада ни у рату није кажњавало, где од најмање грешке појединца могу хиљаде да страдају, одкуда се то све може кажњавати у миру. А кажњивост не само што је могућа у оваквим случајевима већ и у сваком причању о сукобима, или трагедијама, којима на жалост последњих година прилично обилујемо.

Поред свега закон уопште не каже какве природе морају бити ти такви обеспокојавајући гласови, и са којим факторима морају бити у везу доведени. Кад то закон не каже онда сваку усмену жалбу једног грађанина другоме због поступака управне власти може управни фактор узети као обеспокојење. Затим гласови да се на политичком пољу нешто мења могу бити обеспокојавајући и по чланове кабинета и по народне посланике и по поједине управне факторе, који су се са режимом сувише тесно везали. Међутим, све то за државу и правни поредак не претставља никакво обеспокојење, јер се свака нова влада сматра савршенијом од старе, те њен долазак може да уноси само спокојство, а не немир и за грађане и за поредак. Са овим законским прописом врата злоупотребама нису ништа мање отворена, него што је то урађено са прописом из § 71 истог пројекта, преко којег је одржан § 11 Баховог пригел-патента.

V

Нови прописи

Из новог пројекта закона о иступима завеје каткад здрав дух савремене криминалистике. Између много магловитих, на политичке ефекте срачунатих прописа, стрчи неколико савршених прописа, који претстављају извесан новитет за наше правне прилике.

Први од њих изражен у § 53 пројекта јесте поништај пресуде за будућност, након три године некажњивости, без икаквог специјалног или рехабилитационог поступка, који је прописан код злочина и престапа у § 90 Кз., и § 476 Ксп.

Други такав случај садржи пропис из § 55 по којему се иступно кажњено лице за време извршења казне може само дисциплински казнити. Дисциплинска казна с обзиром на наше административне прилике и хигијену затвора, може бити често тежа од редовне казне, али је принципијелно ово питање ипак код иступа хуманије решено, него код тежих кривичних дела.

Трећи случај садржи § 80 овог пројекта, који инкриминише ношење униформи, знака почаста или титула на које се нема право. Све је то код престапа преваре додирнуто као елеменат дела, али се тек овде даје јасан пропис специјалног кривичног дела. За многе носиоце разних незаслужених титула морали смо чекати да прво помоћу тих титула некога преваре па тек онда да га казна достигне. Сада све то није потребно, јер само неверно претстављање постаје иступ, а не елеменат престапа.

Четврти је такав случај садржан у § 93 који инкриминише тако звани газдински локаут. Овакав локаут претставља извесну изнуду која иде на штету грађана, иако је противу власти уперена, то је било сасвим умесно такву обест инкриминисати.

Пети случај садрже § 123 и 124 по којима се кажњавају псовања, непристојне речи и непристојно понашање на јавним местима. Сем Мађарске на овом пољу нико не бриљира као ми. Ружна навика изговарања непристојних речи, толико се одомаћила, да је постала рефрен у свим разговорима без обзира на место где се воде. Било би у интересу пристојности и у интересу угледа наше државе, кад би се тој ружној навици учинио крај, место несметаног ширења од једне до друге границе. Досадањи пропис § 362 Каз. зак. није био ни довољно прецизиран нити примењиван, те су непристојне псовке одјекивале на све стране.

Шеста таква одредба садржана је у § 139 пројекта по којему се кажњава напуштање породице и умишљено нестарање о брачном другу, деци, рањенику или родитељима. Ето то је тај фамозни пропис који је од стране скупштинске мањине, најогорчаније констативан, а који претставља најхуманију творевину целог пројекта. Ми срећемо гладну децу и старе напуштене родитеље који по улицама скапавају, док њихови оцеви односно синови по разним баровима паре расипају. Приговориће се да су то питања чисто грађанске природе, што се не да порећи, јер сви знамо да § 127 Грађанског законика регулише сличне обавезе. Али шта ће немоћној деци и старим родитељима овај параграф, кад његов

„заштитник“, цело своје имање чува под именом своје жене, или фиктивних терета. Кад му грађански законик ништа не може јер нема „своје имовине“, онда нек невољним бар помогне један кривични закон, који ће на немилосрдна чела стављати свој мали отисак. Али код овог прописа недостаје иста заштита за домаћу послугу према газдама у погледу зарађене награде коју је раније садржавао пропис из § 353 Крив. зак.

Седми такав пропис садржи § 144 по којему се кажњава остављање без помоћи сваког оног кога је сам кривац у то стање довео. До сада су аутомобили пешаке често обарали, некад кривицом жртве, а некад кривицом самог возача. Без обзира ко је крив, људска дужност не дозвољава да се рањеник остави у прабини, кад постоје болнице до којих се само аутомобилом може на време стићи. Ко ту дужност није поштовао, закон је до сада према њему остајао нем, а сад се за то нашао прикладан лек, ако сама примена буде добра.

Осму такву одредбу садрже §§ 155 и 156. По првом пропису послодавац не може своју робу, коју ради продаје држи, ускратити поштеном купцу, који може поштено да плати, а који власнику радње није довољно симпатичан. Свака радња преставаља извесну концесију, која није дата само ради имаоца и ради порезе, већ и ради грађана који такву робу потребују. Ималац радње и купац могу бити највећи непријатељи из личних и политичких разлога, али ипак њихово се расположење на домен чисте трговине не сме без казне преносити. Други пропис кажњава неовлашћено улажење у просторије за које се тражи улазница, уз наплату. Међутим, иако су ове одредбе умесне — санкција: мала новчана казна за прву, а два дана затвора за другу радњу, сувише су незнатне.

Најзад пројекат на први поглед садржи још једно добро правило изражено у § 276. По овом пропису невино кажњени има право да од државе захтева накнаду имовинске штете, коју је претрпео због незаконите осуде, у случају ослобођења у поновљеном поступку. Међутим добар утисак ове одредбе напушта нас, чим видимо њена ограничења, као и клаузулу да то право престаје „ако је кажњени својим лажним признањем или својим држањем ранију осуду проузроковао“. Шта је лажно признање то знамо сви, али оно може бити лажно ван воље осуђеног, а кривицом саме власти. Међутим, тешко је знати шта се хоће рећи са појмом „држање“ јер он је тако неодређен, да се помоћу тих отворених вратију цела ова, на први поглед добра одредба, прави потпуно илузорном.

VI.

Зависни органи и слободно убеђење.

1) Према § 167 пројекта за поступак по иступима надлежне су опште управне власти првога степена, а у местима где постоје државне месне полицијске власти, надлежне су ове власти. По овом истом пропису за поступак о иступима надлежне су такође и општинске власти, кад су у питању дела из шездесет

и једног иступног прописа. Кад се осврнемо на иступна дела, за која је надлежна општинска власт, онда ће нам лако бити пронаћи, да су ту најважнији иступи међу којима сви иступи политичке природе, изузев иступа, као што су квази шпијунажа, давање података странцима, ступање у забрањен простор, прикупљање и држање оружја, прелазак границе без уредне исправе.

За сва дела за које је надлежна општинска власт може паралелно бити надлежна и општа управна власт, ако ова прва истрагу поведе, или надлежни бан тако одлучи. Пошто је надлежност општинских власти огромна, а полицијске власти постоје само у градским местима, то ће Закон о иступима по селима и многим варошицама, већим делом примењивати општинске, а у осталим полицијске власти, све према временском опортуности, чији је рок немогуће унапред одредити.

По § 255 иступног пројекта жалбе на све одлуке о иступима могу се изјавити непосредној вишој власти. Ако се ради о пресуди општинске власти, онда је та виша власт среско начелство, а ако се ради о пресуди Среског начелства виша власт је сама Бановина. По § 258 пројекта одлуке донете по иступним делима и поступку, не могу бити предмет тужбе ни пред управним судовима ни пред Државним саветом.

Из ових прописа произилази да се примена Закона о иступима резервише за општинске и управне власти. Ово је међутим један новум, ако не за бившу Краљевину Србију, где је и до сада слично било, или за југоисточне делове бивше Аустрије, где је и после рата повампирена ратна ћесарска наредба, а оно ипак за цео запад наше државе. На западу по аустријском примеру, за иступе није била надлежна полицијска већ судска власт. Тако уосталом није само у Аустрији, већ и у Немачкој, Француској и целом европском западу. Апарат управне власти у свим тим државама на завидној је висини, јер су све функције поверене правницима. Међутим управне власти ни тамо у свом раду немају нарочите самосталности, а правда се сме поверавати само лицима, која су за њено изрицање дорасла, и која преко своје самосталности могу чувати и оправдавати принцип слободног уверења.

С обзиром на судијску самосталност с једне, и зависност управне власти с друге стране, социјолози наводе да се демократија једног народа може најсигурније просуђивати према односу између ове две власти. Чим се у правосуђу и примени закона, изнад судске власти јаче види сенка преподеранције управне власти, тиме је за народну слободу место ограничење. Напротив, што јасније изнад свих аката управне власти блешти објективна оштрица независног правосуђа, тим су слободе грађана обезбеђеније, а законитост сигурнија. Нама су обећани савремени политички закони, али ми место њих један чисто кривични законик претварамо у политички.

Правници су и до данас са чуђењем пратили извесне сукобе између судске и управне власти, и поред јасног прописа кривично-судског поступка код којих је за све злочине и преступе судска надлежност искључива. По § 116 овог одличног закона, поли-

УН И В Е Р З И Т Е Т С К А В И Б Л И О Т Е К А

цијске власти могу притвор наредити само кад је одлагање притварања скопчано са великом опасношћу, а немогућно је моментано прибављање наредбе истражног судије. Међутим, ни у овом случају слободе лишени не могу по истом законском пропису у полицијским рукама остати дуже од 48 сати. Били би неискрени кад у критици једног пројекта који треба да штити наш заједнички правни поредак, не би нагласили, да се овај законски пропис недовољно поштује, јер се често сати претварају у дане, а од истражног судије пост фактум упутства траже.

По § 93 Ксп. „никад не може полицијска власт предузимати формално саслушање окривљеника, сведока или вештака, а по правилу ни друге извиђајне радње“. Међутим кад судска акта ради одбране студирамо ми пречесто видимо рпу разних полицијских саслушања која се по тач. 4 § 336 Ксп. на претресу не смеју ни читати, а камо ли на њима пресуда заснивати. Од овог правила постоји само један једини изузетак садржан у § 48 Закона о државном суду за заштиту државе, од којег је наш највиши суд досада само код три највећа процеса употребу правио. Распростирање своје функције на домен судске власти вршила је кадкад и сама жандармеријска власт. У случају убиства једног лекара из Пожаревца истрагу је преузео један жандармеријски наредник, који је чак и у Београд дошао, ту истрагу наставио и услед пометње у имену сумњивог слободе лишио једног фотографског помоћника који је доцније као невин пуштен у слободу. Кад су се овакве појаве могле дешавати и поред закона који истрагу за злочине и преступе поверава само судовима, шта ће се тек десити код политичких прописа из иступног пројекта где сам пројекат отвара врата за полицијску интервенцију, макар се радило и о чистим политичким деликтима из кривичног законика, или Закона о заштити јавне безбедности.

2) Основно правило савременог кривичног права из § 274 Кривичног судског поступка, пројекат о иступима пренео је у § 253. Све иступе управне власти пресуђују „по слободном убеђењу, стеченом на основу доказног материјала у току поступка“. Међутим о каквом се убеђењу сме говорити код органа који су у својим функцијама стално изложени дискреционарним правима или вољи својих претпостављених, и код којих слободно убеђење мора увек да уступа места пред наредбама или вишим жељама.

У овом пројекту после одредбе о слободном убеђењу био је унет пропис да се „у недостатку доказног материјала, дело сматра доказаним и самом сведоцбom заклетог полицијског или општинског органа, у колико такве сведоцбе, нису у сумњу доведене противним доказним чињеницама“. Код овог прописа падала је у очи једна немогућа противуречност. Прво се говорило да та сведоцба важи кад нема доказног материјала, а затим да она важи кад противу ње не говоре доказане чињенице.

По извештају већине скупштина је целу ову рестрикцију изоставила, те би из тога произашло да сведоцба полицијских и општинских органа није довољна за утврђивање дела и одговорности. Али с обзиром на необјашњиву оскудност нашег пројекта у погледу доказа, и на основни процесуални иступни принцип

слободног убеђења неслободних органа, по којему и индиција може бити у доказ претворена, отворена су врата нежељеној пракси: да највећи део иступних осуда политичке природе буде несметано донет баш на основу исказа полицијских и општинских органа. Колико су ти искази непоуздани доказују многи нерасветљени злочини и разна малтретирања слободе лишених лица, од којих закон до сада ниједном није сатисфакцију дао, јер докази за сличне догађаје леже у рукама особља, које постаје несавесно баш за то што је зависно.

С обзиром на масу кривичних дела и на неубичајену магловитост кривичних прописа, као и на нову појаву да се потпуно политичке одредбе уносе у један кривични кодекс, наш управни апарат док год не буде правницима прожет, није дорастао ни за оцену доказа ни за изрицање пресуде. Досадање иступне одредбе много прецизније, и много ограниченије биле су тако често злоупотребљаване, да је непримена закона код свих иступа ван чисто кривичног домена, била правило, а не изузетак. Код суда међутим, с обзиром на висину нашег правосуђа, и на све бољи кадар наших судија, злоупотребља законских прописа није вршена ни у доба најдрње реакције и судијске несамосталности.

Са тих разлога не само што исказ зависних полицијских и општинских органа не треба као доказ узети, већ се овакав доказ самим законом мора искључити.

Кад још једном одмеримо добре стране пројекта, којих је сувише мало, и његове слабе стране, којих је сувише много, неће бити тешко бранити констатацију, да је наш нови пројекат о иступима мало бољи од Баховог патента из 1854, али много гори од Милошевог казног закона из 1860 год. Досадању неједнакост у законским текстовима, замениће будућа неједнакост у примени, специјално у оним прописима који су чисто политичке природе. Неодређеност и магловитост тих прописа биће пометња у рукама савесних, а страхан бич свих грађанских слобода у рукама несавесних функционера. Закон о заштити државе потамниће пред Законом о иступима, који је у толико опаснији, у колико не погађа илегалан рад, већ сваку политичку акцију, па чак и безазлену политичку шалу.

Никола Н. Радовић, адвокат — Београд.

Правни карактер гарантног писма

Гарантно писмо јавља се врло често у данашњем разгранатом правном саобраћају као сурогат новца. Оно као такво замењује новац и чини га потпуно излишним у многобројним трговачким трансакцијама код којих се тражи брзина посла и осећа оскудица ефективног новца. Својом појавом у улози новца гарантно писмо повлачи за собом читав низ правних последица, које наилазе на различита разумевања како код теоретичара тако и код практичара. Услед тог неједнаког схваћања и разумевања правне при-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

роде гарантног писма, створена су о овоме два различита мишљења. По првом мишљењу гарантно писмо је потпуно самостална обавеза, док је по другом само споредна и зависна од постојања главне обавезе. До оваквог различитог схваћа о правној природи гарантног писма, дошло је само због тога, што о овој установи не говори ни један законски пропис нашег позитивног права. У недостатку тога ми ћемо покушати да објаснимо правни карактер гарантног писма с обзиром на његов практични значај.

Гарантно писмо редовно се јавља као последица једног одређеног правног посла. Овде треба одмах напоменути да тај и такав посао не спада у ону врсту обичних правних послова, код којих правно дејство наступа још одмах при закључењу самог посла, већ у такву врсту правних послова чије правно дејство зависи од наступања једног догађаја или пак остварења једне одређене околности. То су такозвани условни правни послови, који редовно прате свако гарантно писмо. Полазећи са те једине правилне основице за испитивање правног карактера гарантног писма, доћи ћемо до једног по све логичног гледишта о правној природи ове установе.

По својој форми и спољашнем облику у коме се приказује свима, гарантно писмо постаје у моменту издања, дакле рађа се у тренутку заснивања једног одређеног правног посла. Моменат његовог формалног стварања и појаве у свету не повлачи за собом још никакво правно дејство. Тек онда ако наступи извесан догађај, који је условљавао заснивање једног правног односа, може бити говора о правном дејству гарантног писма, његовј природи и практичној употреби. Све до тог момента наступања догађаја, гарантно писмо је без икаквог правног значаја. Дакле правни живот ове установе са свима правним последицама које су у стању да произведу извесно правно дејство почиње одигравањем самога догађаја. Све дотле та је установа за нас без икаквог правног значаја.

Наступањем тога догађаја улога гарантног писма знатно се мења. Тако да је оно до тога момента служило као сурогат новцу, дотле од тога момента па на даље оно не може замењивати новац, већ обратно његов издавалац дужан је да га замени готовим новцем. Ова обавеза издаваоца према титулару гарантног писма јесте независна и самостална, те се као таква извршава без икаквог поговора. Онога момента чим се догађај одиграва наступа и правно дејство гарантног писма. Самим тим рађа се и обавеза издаваоца на фактично извршење у писму предвиђене радње.

С обзиром на велики значај гарантног писма као и важну улогу коју оно данас има у правном саобраћају, може се слободно рећи, да та установа представља сама за себе једну врсту самосталне обавезе. По својој правној природи, по практичној намени и мишљењу које влада међу пословним светом, обавеза издаваоца гарантног писма јесте главна и потпуна, једина и независна. То најзад потврђује пространост и неограниченост саме обавезе која производи потпуно самостално своје правно дејство.

Обавеза такве природе не може се изједначити са природом

јемачке обавезе. Дакле не сме се изједначити једна главна, потпуна и самостална обавеза, какву има гарантно писмо, са једном споредном и непотпуном обавезом, обавезом акцесорне природе, какву има установа грађанског јемства. То изједначење не може бити због тога, што код ове споредне јемачке обавезе, дејство почиње тек онда када се извршном одлуком надлежне власти констатује немогућност наплате од главног дужника — §§ 829 и 830 грађ. законика или пак по § 1217 Предоснове грађ. зак. за Краљевину Југославију, ако главни дужник не испуни своју обавезу на веровникову судску или вансудску опомену.

Према томе сасвим је погрешно придавати гарантном писму карактер јемачке обавезе како извесни чине и на њега примењивати и прописе који говоре о грађанском јемству мада наше позитивно законодавство не признаје установу гарантног писма.

Најзад потребно је истаћи још и то, да је гарантно писмо нарочита врста трговачког посла, за коју нам недостаје једна законска норма било у Трговачком или Грађанском законуку из које би могли да изведемо правну природу гарантног писма. Дакле извор гарантном писму не можемо да тражимо у законуку, већ у обичају и то трговачком, јер је оно тамо и поникло. Њега је наметнула потреба трговачког саобраћаја и оно је по својој улози коју игра у том пословном свету добило у виду обичаја и свој правни карактер, дакле карактер једне потпуно самосталне обавезе.

С обзиром на важност овог тргов. посла, као и значајну улогу коју гарантно писмо игра у пословном свету потребно би било да се овој установи покљони извесна пажња при изради III дела Трговачког Законика (стварни и облигациони правни део). На тај начин дефинишући законодавним путем гарантно писмо, и одређујући његов правни карактер избегавали би појаву разноликих мишљења која су честа и у теорији и у судској пракси поводом правне природе ове установе.

Ђура Суботић, судија Окружног суда — Пожаревац

ХОРИЗОНТАЛНА (ЕТАЖНА) СВОЈИНА НА ЗГРАДАМА

Међу рефератима за Конгрес правника за прошлу и ову годину предложено је и питање етажне својине. Међу амандманима за финансиски закон за 1937/38 буџетску годину налазио се и амандман о етажној својини. Скупштине архитектата и агронома одржане у овој и прошлој години тражиле су доношење закона о етажној својини. Несумњиво је да социјални, привредни, комунални и урбанистички интереси појединих места захтевају да се путем закона омогући подизање зграда са самосталним власништвом на спратовима и становима. У неким државама, у Француској, Италији и Бугарској ова могућност постоји по тамошњим грађанским, односно специјалним законима о етажној својини и тамо је свуда ова установа показала одличне резултате

У нашој држави ова могућност не постоји, јер нашим новим земљишнокњижним законима овакви власнички односи изречно су забрањени, а на подручју важности аустр. општ. грађ. законика овакве односе забрањује и специјални закон од 30 марта 1879 године. У систему тапија, односно на подручју важности српског грађанског законика, спорно је да ли су овакви власнички односи дозвољени, али све и када би били, у тапијском систему етажна својина је технички неизводљива.

Потребно је, како рекосмо, да се донесе закон о етажној својини, али с тим да овај важи само за веће градове, привредне и саобраћајне центруме, где се његова потреба и осећа.

Законом о етажној својини поставиле би се нове норме у нашем приватном праву. Поред својине и сусвојине на идеалним деловима имали бисмо и трећу врсту власничких односа, етажну својину т. ј. хоризонталну својину на зградама или тачније *реалну сусвојину*, јер, по нашем мишљењу, етажна својина у суштини исто је што и сусвојина на идеалним деловима, само није изражена у одређеним аликвотним деловима у односу на целину, него у деловима одређеним у нарави. Обично сувласништво састоји се у заједници права на цео објект, а реално сувласништво на зградама постоји као самостално право на конкретан, у нарави тачно одређен, део једног објекта. Али ова подељеност у нарави постоји само с правног гледишта, јер изузев крова једне зграде и патоса, односно земљишта испод приземља, физички је немогуће остварити хоризонтално, а на унутрашњим деловима зграде, ни вертикално самостално власништво. Патос између станова не може се сматрати као самостална својина једног власника, јер патос горњег стана једновремено је и плафон доњег или приземља. Зидови између појединих станова, у случају својине на становима, служе заједничкој употреби и де факто су неподељено сувласништво двојице сувласника. Ходници између и покрај станова могу бити само заједнички. На степеницама од приземља и између спратова могло би постојати самостално власништво, али би и ове служиле заједничкој употреби више лица. Све ово повлачи са собом многобројне односе непознате код својине и сусвојине на идеалним деловима. Реална сусвојина искључује могућност вољног и присилног раскидања заједнице која де факто постоји, искључује могућност материјалне поделе која се може тражити и остварити код обичног сувласништва. Код реалног сувласништва сваки од заједничара има сва три елемента права својине: *ius utendi, fruendi i abutendi* и сва три самостално врши, али је у томе вршењу ограничен правима и интересима осталих чланова заједнице. Уосталом код етажне својине, односно реалног сувласништва, *de iure*, не може се ни тражити раскидање заједнице, пошто ова правно и не постоји.

Овакви односи у реалном сувласништву повлаче многобројне до сада код нас законом нерегулисане односе, а ови односи изазивали би честе и каткада врло деликатне интервенције власти, па је потребно законом о етажној својини ове односе што детаљније регулисати. При доношењу овога закона потребно је да се користимо страним законодавством и праксом, која тамо

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

већ постоји. Изгледа нам да је у овој ствари најбоље поступљено у Бугарској где постоји специјални закон о етажној својини на задружној основи, много боље него у Француској где се у свега једном члану (664) грађанског закона говори о етажној својини, и боље него у Италији где је ова регулисана са свега три члана (562—564) грађанског закона. Код нас би, као и у Бугарској, најбоље било специјалним законом што детаљније регулисати сва питања и односе у етажној својини.

У већем делу наше државе већ постоје земљишне књиге, а у изгледу је да ће се основати и на целом државном подручју. Наши земљ. књ. закони не дозвољавају уписе стварних права на појединим физичким деловима једне зграде. Законодавац изречно наводи „спратове и поједине просторије исте куће“. Ова забрана доследна је правилу постављеном у § 4 од. 1 зак. осн. земљ. књ. према којем се земљ. књ. тело састоји из једног или више земљишта, т. ј. из једне или више парцела, а земљиште, односно парцела, је део површине земље означен посебним (топографским) бројем. Пошто један спрат куће или поједина просторија нису делови површине земље они не могу да сачињавају земљ. књ. тело. Одвојена вертикална својина на зградама могућа је, јер се у таквом случају површина земље која је под зградом може технички поделити у засебне делове и сваки део означити посебним бројем, а по принципу superficies solo cedit власнику земљишта које се налази испод једног дела зграде припада и својина на делу зграде који се налази на томе засебно одвојеном и нумерисаном делу земљишта. Али сам законодавац предвиђа изузетке од правила постављеног у ст. 1 § 4 з. о. з. к. па дозвољава упис стварних права на поједине спратове и просторије једне зграде тамо где су ови односи постојали пре ступања на снагу з. о. з. к. (§§ 4 и 74 з. о. з. к.). На подручју апелационог суда у Сплиту где већ одавно постоји установа земљ. књига нису ретки овакви односи па и сада тамо у земљ. књигама постоје уписи реалног сувласништва. Самим тим што овакви уписи постоје у земљ. књигама и што томе нема никакве сметње са техничке стране, а ни са правне у колико су ови уписи настали пре доношења наших земљ. књижних закона, јасно је да нема разлога да се законом не омогући постојање етажне својине и упис исте у земљ. књигу када то захтевају потребе друштва. У једном нашем ранијем раду по овој ствари („Бранич“ свеска за новембар 1933 год.) изнели смо наше мишљење о томе зашто законодавац није дозволио да се у нашим земљ. књигама уписује реално сувласништво на зградама, па смо рекли да је при садашњем стању нашега законодавства и боље што је у закон ушла ова забрана, а то стога што још немамо специјални закон који би регулисао међусобне односе сувласника, односно самосталних власника у конзорцијуму самосталних власништава једне зграде.

Пошто интереси које смо напред навели захтевају доношење закона о етажној својини и пошто је ова могућа и спроведива у систему земљ. књига потребно је да се донесе овакав закон којим ће се дерогирати одредбе земљ. књ. закона које сада оне-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

могућују етажну својину и који ће детаљно регулисати односе који проистичу из установе етажне својине. Овде ћемо се укратко осврнути и на начин на који би се овакви уписи вршили. Из § 74 з. о. з. к. видимо да постоје два начина за упис реалног сувласништва у земљ. књигу: 1) да се са сваким делом зграде поступа као са засебним земљ. књ. телом, па да се за сваки део отвори засебан земљ. књ. уложак и 2) да се за целу зграду као једно земљ. књ. тело отвори само један уложак са засебним власничким и теретним листом за сваког власника ове зграде. Први начин је непрегледан особито за лица која не познавају добро установу земљ. књига, па је много бољи и целисходнији други начин. На овај начин за зграду и парцелу под зградом саставља се само један, земљ. књ. уложак са једним пописним листом, а са засебним власничким и теретним листом за сваког сувласника. Топографски број парцеле на пописном листу је само један, али се молби за упис права својине подноси тачан нацрт куће, који ће се приложити збирци исправа. Још боље је да се за суд поднесу два примерка нацрта, од којих ће се један оставити у збирци исправа, а други приложити уз пописни лист земљ. књ. уложка на који се односи. На самом нацрту поједини спратови или станови означиће се римским бројевима или великим словима и овако означени делови сматраће се као засебна земљ. књ. тела. Ово је истина противно одредби § 3 з. о. з. к. по којој један уложак може садржавати само једно зк. тело, али по раније важећим зк. законима поједини уложци садржавали су по више зк. тела, па такво стање у земљишним књигама на подручјима неких апелационих судова и сада постоји.

Укњижба права власништва вршила би се на тај начин: „На основу купо-продајног уговора од 19 маја 1937 год. укњижује се право својине на део зараде постојеће на парцели бр. 1359, означен са II (приземље, лева страна) на приложеном нацрту, у корист Николе П. Николића, трговца из Београда Васина ул. бр. 79“. Ако би поједини станови или спратови били сувласништво двојци или више лица упис би гласио: „.....у корист Марковића Н. Петра из Београда, са једном половином и Марковића Н. Владимира из Београда са једном половином“. Упис заложног права био би следећи: „На основу признанице од 23 марта 1937 год. укњижује се право залога за износ од дин.: 12.000.— главнице са 6% камата од 11 септембра 1936 год. на део Ђорђевића Јована из Београда од зграде постојеће на парцели бр. 2356 означен са бр. IV (други спрат десно) на нацрту приложеном збирци исправа, у корист Привредне Банке д. д. из Београда“.

Према овоме што смо напред изложили види се да са правне стране нема разлога да се и код нас специјалним законом не дозволи стицање права својине на становима и спратовима зграда и да овоме са техничке стране нема никаквих сметњи.

Иван В. Вушовић, судијски приправник — Ђуприја.

Да ли је суд у могућности да осуди потстрекача кад је непознат извршилац кривичног дела а није утврђена никаква веза између потстрекача и непознатог извршиоца?

1 — Дешава се да судови осуђују на дугогодишњу робију потстрекача, и ако није познат у опште извршилац кривичног дела у питању, нити је пак позната ма каква веза између потстрекача и непознатог извршиоца, а наравно, непозната су онда и сва она криминално-психичка својства, потребна за одређивање виности извршиоце. И не само што је извршилац непознат као одређено лице, него је он непознат и по роду и по сталежу⁴).

У оваквом случају са сигурношћу се може тврдити да пресуда суда не може бити базирана на чињеницама способним да претставе каузалну везу између потстрекачеве радње и наступеле кривичноправне последице. А да ли је могуће доносити тешку осуђујућу пресуду у недостатку ове везе.

Далеко смо од помисли да тврдимо да и разне друге околности не могу код суда у конкретном случају да заснују убеђење о саучесништву у извршењу кривичног дела и о виности потстрекачевој. Али, факат је, да се овде појављује једно деликатно научно-правно питање: да ли је суд у изложеном конкретном случају у могућности да огласи оптуженика као потстрекача кривим и да ли ће таква пресуда одговарати основном принципу каузалитета у Кривичном Праву.

Решење овога питања је заиста од важности за праксу. Научно-теоријски третирајући ово питање неминовно се намеће анализа односа између радње потстрекачеве и кривичноправне последице с једне и потстрекача и извршиоца с друге стране. То утврђење односа битно је за сваку судску пресуду где је реч о потстрекачу. Ти односи одређују кривичноправни смисао потстрекача, заснивају његову виност, одређују кривичну одговорност. Ти односи као такви имају индиректан утицај и на само одмеравање казне.

II — Потстрекавање је кривичноправна радња, али није самосталан облик кривичног дела. О потстрекавању као радњи не може се говорити одвојено од кривичног дела. Потстрекавање је експонент кривичног дела. Као такво је акцесорно кривичном делу.

Кад је потстрекавање као кривична радња везано за само извршење кривичног дела, логично је да се о њему и не може говорити као кривичној радњи ако није извршено кривично дело.

⁴) Пресудом Окружног суда у Призрену Кзп 427/35-77 од 29. новембра 1935. год. осуђени су: Филип М., из Баковице, на 20 година робије и Лиза Ш., из Баковице, на 15 година робије са трајним губитком часних права као потстрекачи за крив. дело из § 167 од. II. тач. 1. к. з., и ако су непознати извршиоци крив. дела (пресудом се утврђује да су била два извршиоца), а није пала сумња за извршење крив. дела ни на какво лице.

Ова пресуда је оснажена решењем Касационог суда Кре 131/36.—

Да би се говорило о потстрекавању мора се претходно утврдити да ли је последица којој је потстрекавање подређено, последица у кривично правном смислу, тј. кривично дело.

За утврђивање тога факта битно је да је последица у питању наступила као производ људске радње. Иначе се не би могло говорити о тој последици као кривичном делу уопште, па онда, наравно, ни о потстрекавању. У томе се и састоји подређеност, акцесорност радње потстрекавања кривичном делу.

Кад говоримо о људској радњи, с обзиром на кривично-правни факат изражен у одређеној последици, морамо ту радњу схватити као *одређену људску радњу*.

Неодређеност радње извршења доводи на помисао да није у питању последица произведена људском радњом.

Ако је радња извршења одређена, али не знамо у чему се састоји њена противправност, у том случају последицу те радње нећемо моћи подвести под казнено-правни пропис који је квалификује као кривичноправну последицу.

Различите радње имају, дакле, и различите последице. А да би се последица једне радње извршења могла оквалификовати као кривично правна последица, односно као одређено кривично дело, неминовно је да је та радња извршења *одређена*.

Свако кривично дело је, дакле, производ *одређене* људске радње.

Овај факат је од релевантне важности за одређивање смисла потстрекавања као кривичноправне радње у сваком конкретном случају.

Рекосмо да је потстрекавање као кривична радња подређена кривичном делу. Оно као такво стоји у нераздвојној и узрочној вези са радњом извршења. А како код сваког кривичног дела у сваком конкретном случају, као што напомену смо, радња извршења мора бити *одређена*, то онда потстрекавање као акцесорна радња мора бити *везано* баш за ту одређену радњу извршења, која је произвела одређено кривично дело. И *преко* те *одређене* радње извршиоце треба да буде *управљено* на кривично дело.

У томе се баш састоји битна каузална веза између потстрекавања и кривичног дела. Ако у сваком конкретном случају ова веза није установљена о потстрекавању као кривичноправној радњи не може бити ни речи²⁾.

²⁾ Важно је расветлити питање: шта се у Крив. Праву подразумева под речју *радња*. То је потребно ради питања појма умишљаја и хотења, израженог у реализовању људске радње у појединим кривичноправним случајевима.

По *E. v. Lisztu, Lehrbuch, § 28*, П радња силом створена није радња. О радњи се може говорити само онда ако је заснована на човечијој *вољи*. Без формирања воље, Лист сматра, нема радње, па онда без радње као такве нема ни крив. дела.

Проф. *Т. Живановић*, Општи део Крив. Права, § 22, — дефинисао је радњу као „нарочито телесно држање“ подразумевајући ту телесни покрет и његово пропуштање. Иако и проф. Живановић сматра да се уз радњу манифестује воља, хотење извршиоца радње, ипак је противан гледишту да се субјективни елементи унесе у појам кривичног дела (као што то Лист хоће). — *G. Radbrüch, Die Handlungsbegriff*, стр. 140 сваки *људски поступак* (*menschliches Verhalten*) назива радњом. — И остали правни писци (М. Е. Мајер, Роланд, К. Кле и др.) у главном се слажу да се у крив. праву о радњи може говорити у колико је у

III — Напред истакнути однос између потстрекавања и радње извршења као одређене људске радње, која је произвела одређено крив. дело, од основног је значаја за одређивање односа између потстрекача и извршиоца.

Управо, ако не постоји каузална веза између потстрекавања и одређене радње извршиоцeve (одн. кривичног дела) немогуће је говорити о потстрекачу као кривичноправном субјекту.

Немогуће је у Кривичном праву третирати људску радњу одвојено од њеног субјекта. Не може се ни о потстрекавању говорити апстрахујући потстрекача. Кад је потстрекавање преко одређене радње извршења везано за крив. дело, онда је, савсим логично, и потстрекач као кривичноправни субјект везан за извршиоца. Јер немогуће је замислити случај да се може говорити о потстрекачу - и ако засебном кривичноправном субјекту — апстрахујући извршиоца кривичног дела. Оно, до тога је случаја у пракси и немогуће доћи, јер се мора претходно утврдити да је радња извршиоцева *проузрукована* баш радњом потстрекачевом.

Изази, да се не може говорити о потстрекачу као кривичноправном субјекту, с обзиром на одређени кривичноправни случај, ако је непознат извршилац. Нарочито је то немогуће у пракси кад је извршилац непознат по свему - и по роду и по сталежу.

Битно је: потстрекач претпоставља извршиоца.³⁾

IV — Кад би се узело противно изложеном гледишту — да се у Кривичном Праву може говорити о потстрекачу и ако се незна извршилац — онда би судови у пракси кривичну одговорност таквог потстрекача често заснивали на неком апстрактном, научно изведеном појму виности, незаснованом на потстрекачевој свести као центру психичког живота. Таква би пракса довела у питање Правосудни систем. Често би се виност — свест о последици — изједначавала са рђавим жељама и мислима које нису дошле до свог спољњег изражаја, а најмање су могле имати ма каквог утицаја на произведену кривичноправну последицу, т. ј. крив. дело.

Међутим, виност уопште, па и виност потстрекачева, заснива се на *свести*. Виност потстрекачева (наравно, с обзиром на кривично дело) састоји се у *предвиђању* последице своје радње у моменту потстрекивања. То предвиђање претставља један психички однос потстрекача према кривичном делу, који се састоји у *свести* о узрочној вези између његове радње и кривичног дела. Тај психички однос врши се преко извршиоца, код кога

питању *човецја* радња, изражена у различитим поступцима, али се сви писци не слажу да се о радњи може говорити и онда кад није била вољна, хотена. Углавном, најугледнији крив. правни писци мишљења су да се не може уопште говорити о умишљају ако радња није хотена, само се размимомлазе у томе, да ли мора бити и последица хотена. — Потстрекавање као кривичноправна радња не може се онда ни замислити без учешћа свести.

³⁾ Али, наравно, виност и крив. одговорност потстрекачева није условљена виношћу и крив. одговорношћу извршиоцевом. — Уосталом, питање виности потпуно је одвојено од питања утврђивања самог кривичноправног појма потстрекача и извршиоца.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

је потстрекач произвео одлуку за извршење кривичног дела.⁴⁾ У толико је логичнији психички однос између потстрекача са крив. делом, што знамо да потстрекач може бити само оно лице које је *хтело* своју радњу, т. ј. које у своју радњу уноси највећи напон свести — *хошење*.

Па и сама реч *потстрекавање* по свом логичном значењу претпоставља *хошење*, до ког се психичког процеса дошло путем мишљења, резонувања.

Потстрекавање као хотена радња мора имати свој конкретан смисао, свој одређени циљ, јер хотење, изражено у радњи као највећи психички степен, не може постојати без свог објекта.

Конкретан смисао, одређени циљ подстрекавања, састоји се у извршењу одређеног кривичног дела. Тај одређени циљ, реализован у кривичном делу потстрекач може да манифестује у својој хотеној радњи само преко *одређеног* извршиоца, изазивајући код њега одлуку за извршење крив. дела.

А кад се незна извршилац илузорно је и говори о неком циљу хотене потстрекачеве радње преко радње непознатог извршиоца. Па онда је немогуће и постављати у пракси питање виности потстрекачеве у овом случају.

Ако суд не може да утврди да је свесна радња потстрекачева преко неке познате или одређене личности била *управљена* на радњу извршења, онда је тај исти суд у апсолутној немогућности да оптужено лице третира као потстрекача и његову свакако неформулисану радњу као потстрекавање.

Разлози зато су: 1) што у конкретном случају не би могло бити говора о утврђеном каузалном односу између радње потстрекачеве (и произведене кривичноправне последице и 2) што у конкретном случају услед неутврђеног каузалног односа између потстрекавања и крив. дела не може бити говора о постстрекачу као кривичноправном субјекту, а још мање о потстрекачу као кривично—одговорном субјекту.

V—И кад би суд утврдио неку везу између потстрекача и непознатог извршиоца крив. дела, утврдио је да је потстрекач заиста наводио тог непознатог извршиоца да изврши крив. дело, и кад би утврдио да је тај непознати извршилац извршио исто крив. дело, — ипак суд не би могао мирне душе тврдити да је установљена каузална веза између радње потстрекавања и крив. дела. Таква би пракса могла имати у правосуђу недогледних штетних последица.

Поред тога што је за појам потстрекача неопходно да је хтео радњу управљену на извршење одређеног крив. дела, о потстрекачу се као кривичноправном субјекту у сваком конкретном случају може говорити само онда, ако је његова утврђена радња била од *утицаја* на извршење крив. дела.

Факат је, да потстрекачева радња може бити од разних утицаја на извршење истородних крив. дела. То зависи: 1) од *личности* извршиоца на које радња потстрекачева према њиховом *психо—интелектуалном* животу има и различит утицај и 2) од

⁴⁾ Г. Живановић, Општи део Крив. Права, § § 29, 75.

психичког стања познатог извршиоца у времену потстрекавања, код кога потстрекач понекад може да изазове одлуку за извршење крив. дела а понекад не може, и ако је у питању исто крив. дело.

У случају под 2) суд је у стварној могућности да тачно утврди постојање или непостојање каузалне везе између потстрекавања и крив. дела, јер је у могућности да утврди *психо—интелектуални* однос између потстрекача и извршиоца. А тај психо—интелектуални однос може да утврди у сваком случају јер му је позната *личност* извршиоца.

У случају под 1) суд није у стварној могућности да у конкретном случају утврди то постојање или не-постојање каузалне везе, јер није у могућности да констатује психо—интелектуални однос између потстрекача и извршиоца чим му је *непозната* личност извршиоца. А кад је суд у стварној немогућности да утврди тај факат, онда је, у том случају, и у правној немогућности да заснива уверење о постојању тог факта.

Потстрекавање је у нераздвојној вези са радњом извршења. О њему се у Крив. Праву само у толико говори у колико је имало утицаја на извршење самог крив. дела. Ако је потстрекавање било без утицаја на извршење крив. дела, онда не може бити речи о потстрекачу. А да би се пак могло утврдити да ли је потстрекачева радња била и од каквог утицаја на одлуку извршиоцеву, те да би се потом и могло говорити о потстрекачу, *неопходно* је за суд потребно да зна *личност* извршиоца у сваком конкретном случају.

А да ли је пак суд у могућности да осуди оптуженог као потстрекача кад је извршилац непознат не само као одређено лице, него и по свему другом — и по роду и по сталежу?

VI — Са теоријског гледишта могуће је говорити о пострекачу ако је лично непознат извршилац познат бар по неком свом опредељењу: по некој племенској, сталешкој, политичкој или верској припадности и т. д. Али се и за тај чисто формални, општи појам потстрекача, као што видимо мора претходно претпоставити неко познато својство непознатог извршиоца.

То не значи да се до утврђивања појма потстрекача као *кривично—одговорног* субјект може доћи независно од утврђивања личности извршиоца.

Прихватити као принцип у пракси: да се о потстрекачу, као кривично — одговорном субјекту може говорити и ако се не зна извршилац, — може бити од тешких последица за правосуђе без обзира на савесност судских органа.

Свако крив. дело се врши из специјалних мотива. *Мотив извршења* крив. дела је од фундаменталне важности за постојање виности потстрекачеве у сваком конкретном случају и за сами кривичноправни појам потстрекача.

И ако је питање мотива одвојено од питања виности, ипак од мотива радње извршиоцеве зависи постојање виности потстрекачеве. Радња извршења није безузрочна. Извршиоцева *одлука* мора да је *мотивисана* чим је у њој изражен највећи напон активне свести — свесна воља, хотење.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNI

Ако радња потстрекачева није имала никаквог утицаја на одлуку извршиоцеву, онда се потстрекавање не појављује као узрок извршења крив. дела. Потстрекач нема тада никакве везе са одлуком извршиоцевом, па се о њему, наравно, и не може говорити у том случај као кривично — одговорном потстрекачу.

Ако се пак не зна извршилац крив. дела, у чему се састоји могућност суда да утврди потстрекача као кривично — одговорног субјекта?

Суд може да утврди чињеницу да је лице *A* било у рђавим односима са лицем *B* и да му је чак претило убиством. Али ако лице *B* после извесног времена заиста буде убијено зар за суд мора да буде битна претпоставка да је убица баш лице *A*? Та је претпоставка најчешће оборива, јер је обарају факти из свакидањег живота, да се озбиљне претње не приводе увек у дело.

А мора се оценити сав значај и утицај дејства контра — мотива приликом оцене овакве претпоставке.

Ако пак суд утврди да лице *A* није извршилац убиства, иако је претило, а не може да утврди уопште извршиоца — па чак ни неко његово опредељење — зар се мора претпоставити да је лице *A* потстрекач? Наравно, не мора.

Логична је претпоставка да је лице *B* ступило са *X* лица у најразличитије односе и да га је неко од тих лица — њему познатих или непознатих — могло убити из непознатих мотива. Јер људски односи су изукрштани па су и природе људске различите.

И под претпоставком да је лице *A* потстрекавало лице *C* да лиши живота лице *B*, па ово то и учини, али не под утицајем потстрекавања него *једино* из неких доцније појављених *осветољубивих мотива*, који су једини утицали на одлуку лица *C*, — Суд свакако у том случају лице *A* неће моћи третирати као потстрекача, а још је у мањој могућности да га прогласи кривим и кривично — одговорним. Кад би се узело противно то би значило узети у питању виности као мерило мисли и жеље које немају узрочног утицаја на остварење кривичноправне последице. А то би било кобно за читави систем правосуђа, заснован на једној логичној научној основи.

Изази, да је суд у стварној немогућности да оптуженика огласи као потстрекача кривим кад није познат ни по чему извршилац, нити су познати мотиви извршења крив. дела. А свака стварна немогућност у сваком конкретном случају повлачи и правну немогућност.

СУДСКА ПРАКСА

Из праксе Апелационог суда у Новом Саду.

Г. Бранко Јевремовић, судија Апелационог суда у Н. Саду доставио нам је четири одлуке из кривично-правне области, које објављујемо као што смо и раније одлуке објавили. (В. Б р а н и ч за фебруар, март, мај, јуни и јули-август 1937. год.)

29.— *Оштећени који се у шоку кривичног поступка придружио истом, тражио казну а изјавио да оштету не тражи није пошao приватни учесник § 6. од 7. у вези §-а 295 к. п.* (Копа 114|37 од 2. марта 1937. год.)

Апелациони суд у Новом Саду у погледу дела из § 331 к. з., решава да оптужби нема места и кривично поступање обуставља на основу тач. 3. § 208 к. п. у погледу пак дела из §§ 297 и 301 к. з. решава да формалној оптужници поднетој по § 202 к. п. нема места, те на основу § 207 к. п. наређује да се ствар у погледу ових дела преда на даљи закони поступак надлежном средском суду.

Трошкове кривичног поступка у погледу дела из § 331 к. з. у смислу § 311 бр. 2. к. п. сноси оштећени К. Др. Б. из С.; са разлога доле наведених:

По одбачају кривичне пријаве од стране Д. Т. у С. бр. КК 967|936 преузео је гоњење оштећени К. Др. Б. и подигао оптужницу противу Н. М. оптужујући га што је упутио препоручено писмо оштећеном 30. маја 1936. г. са следећом садржином: Пошто овакав ваш поступак потпуно исцрпљује критерије крив. дела описаног у § 380 к. з., то ћу бити приморан, да поднесем противу вас крив. тужбу путем мога опуномоћеног адвоката, ако у року од 8 дана не поднесете на моје руке путем поште изјаву, као правозаступник фирме „Литерарија“ да је целокупно ваше потраживање са моје стране потпуно подмирено, како ми се неби понова стављала забрана на плату за дуг, који сам већ исплатио. Не би вам служило као адвокату на част, да једног државног чиновника који је доживео, већ трећи пут са свим државним чиновницима смањење припадљивости на овај начин искористишћете и брукате пред својим старешинама, када врло добро знате, да је он и фирми са зарадом исплатио купљене књиге а и вама као адвокату из своје оскудне плате исплатио пристојан хонорар. Ако мислите и желите, да човеку огулите две коже и ако има само једну, знајте, да ћемо и ми знати бранити се. Напомињем, да ћу осим кривичне тужбе бити приморан, да цео овај случај обелоданим преко јавности и то у дневном листу „Политика“ под рубриком Међу нама, да се види како мађарско-јеврејски адвокати поступају са државним чиновницима у овим крајевима, чиме да је починио преступ из §§ 331, 297 и 301 к. з.

Апелациони суд разматрајући списе поводом уложених приговора установио је, у погледу дела из § 331 к. з., да је оштећени К. Др. Б. истина у току кривичног поступка изјавио, да се придружује истоме, тражио казну али је уједно изјавио да оштету не тражи, дакле није се придружио кривичном поступку ради остварења свога тачно означеног приватно правног потраживања по овоме делу према чему се у смислу § 6 од 7. у в. § 295 к. п. не може сматрати приватним учесником. Како се пак у предметном случају ради о делу, које се гони по службеној дужности а државни је тужилац пријаву одбацио, гоњење може преузети и оптужницу подићи по § 53 к. з. само приватни учесник, то нема захтева овлашћеног тужиоца, услед чега је ваљало одлучити, да оптужби нема места и кривично поступање по овоме делу обуставити на основу § 208 бр. 3. к. п.

Даље је Апелациони суд у погледу дела из §§ 297 и 301 к. з., нашао, обзиром да се не ради о преступу из § 301 од 3. к. з., да иста дела у смислу § 9 бр. 2. к. п. долазе за суђење у надлежност средског суда, те је ваљало решити да по овим делима формалној оптужници поднетој по § 202 к. п. нема места, те на основу § 207 к. п. наредити да се ствар преда на даљи поступак надлежном средском суду.

Остала расположења у овоме решењу оснивају се на у њему цитираним законским наређењима.

30.— *Приватни тужилац, мимо кривичне пријаве поднете за дело за које се гони по приватној тужби, ако се током извињаја испостави дело за које се гони по службеној дужности, а државни се тужилац није изјаснио о овоме испостављеном делу није овлашћени тужилац за подизање оптужнице § 208 бр. 3. к. п.* (Копа 116|37 од 2. марта 1937. год.)

Апелациони суд у Новом Саду решава да оптужби нема места и кривично поступање обуставља на основу тач. 3. § 208 к. п.

Трошкове кривичног поступка у смислу § 311 к. п. сноси приватни тужилац Р. А. из С.; а са разлога доле наведених.

Р. А. из С. подигао је оптужницу противу уд. В. М. рођ. М. М. оптужујући је, зато што је живећи са њиме у ванбрачном односу почетком септембра 1936. г. а за време одсуства Р. А. однела ствари које сачињавају његову својину из његовог стана у С. Б. пут 176 и то 6 прасића, и једну свињу, 8 метери пшенице, 1 метер ражи, 4—5 метери кукуруза и цео прибор посуђа и 1 сифон у укупној вредности 3400 дин. па је тиме туђу покретну ствар одузела другом у намери да њеним присвајањем прибави себи или другове противправну имовинску корист, чиме да је починила преступ из § 314 к. з.

Апелациони суд разматрајући списе поводом уложених приговора установио је, да је оштећени пријаву поднео као муж осумњичене због дела крађе услед чега је државни тужилац и вратио пријаву означујући да се дело гони по приватној тужби. Међутим у току извиђаја па и из саме оптужнице приватног тужиоца испостављено је, да оштећени и осумњичена нису брачни другови, него су само ванбрачно живели услед чега не може ни доћи у питање дело из § 324 к. з. него само дело из § 314 к. з.

Обзиром пак да се за дела из § 314 к. з. гони по службеној дужности а државни тужилац се по овоме делу није изјаснио односно оштећени није дошао у прилику, да као приватни учесник оптужбу заступа, јер нити је државни тужилац пријаву одбацио, нити оштећени као евентуални приватни учесник гођење преузео, па из свега напред изложенога произлази да је оптужницу подигло неовлашћено лице, односно да у предметном случају нема захтева овлашћеног тужиоца услед чега је ваљало одлучити да оптужби нема места и кривично поступање обуставити на основу § 208 бр. 3. к. п.

Остала расположења у овоме решењу оснивају се на у њему цитираним законским наређењима.

31.— *Правноснажно изречене мере безбедности, не могу се ублажавати у смислу § 450 к. п., пошто нису казне.* (Кно 29/37 од 7. маја 1937. год.)

Апелациони суд у Новом Саду донео је ово решење.

Апелациони суд захтев осуђеника Р. Р. за ублажење правоснажно изречене казне, отклоном мере безбедности протеривања из Краљевине Југославије одбацује а са доле наведених разлога.

Осуђеник Р. Р. молио је, да му се изречена мера безбедности протеривања из Краљевине Југославије изречене правоснажно пресудом окружног суда у Б. Ц. бр. Кзп. 145/1934 од 27. јуна 1934. г. укине са разлога, што је Румунски војни бегунац према објавама војне команде налазећим се у списима, те као такав ужива права азила у Краљевини Југославији према постојећим међународним конвенцијама.

Окружни суд у Б. Ц. прихватио је молбу осуђеника са разлога у њој наведеним па је предложио ублажавање правоснажно изречене казне отклоном мере безбедности протеривања из Краљевине Југославије.

По § 430 к. п. Апелациони суд може ублажити правоснажно изречену казну, када се стекну услови цитирани у истом законском пропису. Према овоме јасно излази, да се може вршити само ублажавање правоснажно изречене казне а не и које од мера безбедности. Обзиром пак да протеривање из Краљевине Југославије, на које је осуђен молилац Р. Р. долази у ред мера безбедности, а које протеривање као мера безбедности у смислу § 51 Уредбе о извршавању мера безбедности није казна, то се иста као таква по § 430 к. п. не може ни ублаживати, услед чега је ваљало донети решење као у диспозитиву.

32.— *Сејање машином је опасан погон.* (Р-117/32 од 12. септембра 1936. г.)

У правној ствари малолет. Ф. В. из Н. Б., противу К. Ш. из Н. В. Срески суд у К. донео је пресуду бр. Г. 6345/926 од 21. фебруара 1928. г. којом је тужитеља са тужбом одбио, тужитељ је дужан у року од 15 дана под теретом оврхе туженоме на руке Др. Ф. Ш. адв. платити у име парничних трошкова 3500 дин.

Заст. тужитеља је у тужби навео, да је дао свог малолетног сина, код туженог да чува краве, али га је тужени употребио код сејање машине, те му ова одсекла прст, а дете је постало неспособно за рад, молио је 25.000 дин. накнаде или 4000 дин. годишње ренте и 2500 дин. за лечење детета. Тужени је по-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

рицао наводе тужбе, наводећи да је малолет. дете настрадало и мимо његове забране, само, код сејаће машине.

Спроведеним доказним поступком, Срески суд је установио, на основу исказа жене и сина туженог као и Др. Ф. Р. и Др. Ф. Р., да је малолетни тужитељ мимо забране туженога, ишао код сејаће машине и тамо настрадао, а не да му је тужени наредио, да на истој ради; а исказом вештака Др. М. П. и Др. Ж. М. и Др. Р. С. установљено је да је малолетан тужитељ способан за пољске радове и занатство. На основу сталне судске праксе, газда није одговоран за несретне случајеве у пољским пословима тада када је малолетни слуга противу забране свога газде поступао у вршењу рада (Курија 1905 24 октобра Г 201 Грешник Децизије) а обзиром на напред наведено, донео горњу пресуду. Ово у толико пре јер трошкови лечења терете оца малолетног тужитеља, пошто га је дао у службу од 11 година лакомислено, противно постојећим законима, те из овако недолуштеног посла, не може се ни тражити оштета; а и није доказано, да су дефакто ти трошкови лечења плаћени.

По призиву малолетног тужитеља Окружни суд у С. донео је пресуду бр. Гп. 487/1929 од 2 марта 1930. г.

Окружни суд у С. као призивни суд, призиву делимично удовољава, нападнуту пресуду Среског суда у К. објављену 21. фебруара 1929. г. под бр. 6345/926 преиначује, тужби у толико удовољава у колико осуђује туженог да плати тужноцу у корист малолет. В. Ф. у року од 15 дана под теретом принудног извршења на руке Др. Ф. Г. адв. из К. 2800 дин. и 5% од 25 децембра 1926. г.

Трошкове парничне и призивне пребија.

Исказом сведока К. Ј. установљено је, да су се отац малолетног тужитеља и тужени погодили, да малолетног тужитеља несме да употреби ни на какав други посао, већ само за чување крера, а што и тужени не пориче.

Наводима туженог да је забранио малолетном тужитељу, да прилази машини, суд није покљонио вере, јер и испитани сведоци Ф. Р. и Ф. Р. који су то тврдили сродници су туженога, а неспорно је, да се и деда употребљавају у пољским радовима. Напротив да је тужени употребљивао малолетног тужитеља око сејаче, призивни суд изводи из тога, шта би радила стока туженог на месту спремљеном за сејање, јер се увек у сејању стока отстранити, да не смета; па је према томе искључено, да је тужитељ као кравар ако се налазио у непосредној близини непозван сам тамо дошао и настрадао око сејаче. Ово у толико пре, јер и ако је малолетни тужилац као кравар пришао сејачи, могао га је тужени отстранити — запретио му, па би се он удаљио.

Према чему јесно излази, да је тужени употребио малолетног тужитеља код сејаче, те је овај том приликом настрадао и смањена му радна способност за 10% на 1 годину, па је пресудио као у диспозитиву имајући у виду §§ 428 и 508 г. п. п.

Најзад поводом ревизије туженога Одељење Б. Београдског Касационог суда донело је ову пресуду.

Касациони суд Б. Одељење одбија ревизиону молбу туженога, те га обавезује да тужитељу на руке правозаступника му плати у року од 15 дана под претњом извршења у име ревизионих трошкова 330 дин. а са доле наведених разлога.

Окољност који сведок заслужује да му се исказу поверује или не, утврђује призивни суд у оквиру § 270 г. п. п.

Како је пак призивни суд без повреде каквог правног правила и оценом доказног материјала установио чињенично стање, не поклањајући вере тужениковим сведоцима као сродницима, и како је ово своје убеђење призивни суд и образложио, то оно не може бити предмет ревизије.

Како је пак сејање машином опасан погон за који одговара власник, ако не докаже да је несрећи узрок сам оштећени, те како је призивни суд умесно нашао да је тужени могао и требао спречити прилазак оштећенога, који је слабо дете од 11 година, то тужени објективно одговара за насталу несрећу и без обзира на исказе сведока.

Висина радне неспособности израчуната је према мишљењу стручњака, у минималној своти.

Према томе ваљало је ревизиону молбу туженога као неосновану одбити и обавезати га у смислу 425 §-а г. п. п. на снашање рев. трошкова.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА ВИБЛИОТЕКА

Одговорност гостионичара, по закону о заштити ауторског права за недопуштено извођење заштићене музике у његовом локалу.

Пресудом Среског суда за град Београд Кпс. 2110/35, а по тужби аутор централе ослобођен је од оптужбе окривљени М. П. кафедија, да је музика која је свирала у његовој кафани бесправно изводила извесне комаде — чиме би повредио пропис §§ 21 и 22 у в. § 49 зак. о зашт. аутор. права. Окружни суд за град Б. решењем својим Кпр. 12/36 потврдио је ову пресуду срескога суда.

На основу изјављеног захтева за заштиту закона од стране врховног држ. тужиоца у см. § 41 од 1. кпс. касациони суд у Београду својом пресудом Крс. 1900/36—1 од 29-XII--936 г. уважио је овај захтев врхов. држав. тужиоца због повреде материјалног закона из §§ 21 и 22 у в. §§ 48 и 49 зак. о зашт. аут. права. У своме образложењу Кас. суд наводи: да је како Срески суд за гр. Б. тако и Окружни суд за гр. Б. погрешно нашао да гостионичар као приређивач није одговоран за недопуштено извођење заштићене музике у његовом локалу, већ да су зато одговорни само извођачи музикалних дела, док по § 48 зак. о зашт. аут. права не одговарају само извођачи већ и свако ко без пристанка аутора или заштићеника бесправно искоришћава права заштићена зак. о зашт. аутор. права у која лица спада и гостионичар, који у своме локалу дозвољава музичкој капели извођење музичких дела заштићених зак. о зашт. аут. пр. те свирањем капела привлачи већи број путника, и на тај начин зарађује више на потрошњи својих артикала, од куда јасно произилази да не зарађују само извођачи већ и он као гостионичар без обзира на то да ли посетиоци кафане плаћају за извођење музичких дела капели или њему“.

Да ли су оптужени свирали на памет, цигански или без нота није од важности код пресуђивања пресудом из §§ 48 и 49 закона о заштити ауторског права.

Касациони суд у Новом Саду пресудом својом Кно 11/2-933 г. од 20-IX-933 г. установио је, на основу захтева за заштиту закона вишег држ. туж., да је срески суд у Вршцу повредио материјални закон када је установио да опт. З. П и др. својом радњом нису повредили § 48 зак. о зашт. аут. права а са следећих разлога:

„Да ли су опт. свирали напамет, цигански или без нота, није од важности код пресуђивања пресудом из §§ 48 и 49 зак. о зашт. аут. права, јер свирати на цигански начин значи у односном смислу ове речи додавати неке споредне варијације, тако да се дотична песма у својим битностима не мења. Свирати без нота исто тако нема значења по решење овог питања, јер да ли ће се нека песма изводити помоћу нота или без њих т.ј. на памет то је ствар способности и вештине музичара, а по суштину песме ирелевантно. Једино је од важности то, да ли су те композиције својина аутора или не“.

Драг. Д. Герасимовић,

судија Среског суда за град Београд.

Пуномоћник, који има генерално пуномоћје, може у име властодавца закључити уговор о закупу, без обзира што у пуномоћју на то није био изрично овлашћен. — Пресуда Касационог суда у Београду од 9 децембра 1936 год. Рев. 1530).

У правној ствари тужиоца Општине града Београда противу туженика Р. Л., због дуга од закупа, Срески суд за град Београд пресудом од 26 фебруара 1935 год. П Бр. 4260, одбио је тужиоца од тужбеног захтева са разлога:

„Тужилац је претставио суду: да је туженик држао у закуп општински киоск на улазу у Вел. Калемегдан и да је, приликом отказа остао дужан, на име закупнине 4.194,58 дин. обвезујући се да овај дуг отплаћује у месечним ратама од по 500 дин. почев од 1-IX-1931 до исплате, о чему је за доказ поднео под а) решење Општинског суда Оф. бр. 38759 од 21-VIII-1931 год. под б) саслушање туженика од 13-VIII-1931 год. и под ц) решење суда Општине града Београда Оф. Бр. 22951 од 27-VIII-1931 год., због тога је молио суд да туженика осуди на плаћање главног дуга, интереса, таксе и трошкова.

Туженик је оспорио тражење тужиоца и навео: да он, уопште није узео

и држао у закупу општински киоск на улазу у Вел. Калемегдан и да његов пуномоћник ако је и закључно у његово име један такав уговор о закупу, није за ово имао овлашћење, о чему је за доказ поднео пуномоћије издато своје пуномоћнику од 9-XII-1930 год.

За овим је суд, по оцени навода и доказа парничара, у см. § 368 г. п. п. нашао :

1) Да је М. М. као пуномоћник туженика закључно за овога уговор о закупу општинског киоска на улазу у Вел. Калемегдан и

2) Да се М. М. као пуномоћник туженика обвезао да отплаћује дужну кирију за општински киоск на улазу у Вел. Калемегдану, у износу 4.194,58 у месечним ратама по 500 дин. почев од 1-IX-1931 год. до исплате и

3) Да је туженик М. М. издао генерално пуномоћије потврђено код полиц. власти 9-XII-1930 год. које није садржавало и овлашћење, да за његов рачун, може уопште закључивати и уговоре о закупу а напосе уговор о закупу општинског киоска на улазу у Вел. Калемегдан, што се поткрепује и исказом туженика под обеаном заклетвом.

Одакле излази да је М. М. као пуномоћник туженика, прекорачио дато му овлашћење у пом. пуномоћију, због тога и није могао обавезати у конкретном случају туженика“.

По призиву тужиоца, Окружни суд за град Београд пресудом од 9 марта 1936 год. Пл. 720/35 преиначио је пресуду Среског суда и туженика осудио на плаћање тужбеног захтева, са разлога:

„Испитујући побијану пресуду Среског суда за град Београд у границама привизних предлога и привизних разлога — § 556. гр. п. п., а пазећи по службеној дужности да ли у поступку првога суда има какве ништавости — § 588 гр. п. п., привизни суд узимајући по § 562 гр. п. п., резултат расправе и изведених доказа у првостепеном поступку, који није измењен у привизном поступку, нашао је:

Претходно, да се призивом предлаже преиначење побијане пресуде, затим да је тужилачка страна поднетим пуномоћјем доказала, да је пуномоћник туженог М. М., по смислу и садржини пуномоћја био овлашћен на закључење уговора о закупу киоска. Овлашћење дато пуномоћнику за закључење уговора не спада у послове изрично побројане у §§ 613 и 614 грађ. зак., па када је пуномоћник туженог имао генерално пуномоћије о коме је реч, то је самим тим био овлашћен и да у име свога властодавца закључи уговор о закупу — § 620 грађ. зак., па како је тужилачка страна осталим доказима — решењима О. Ф. Бр. 38795 доказала постојање дуга од неплаћене кирије и признање истог од стране пуномоћника туженог — §§ 613 и 720 грађ. зак“.

По ревизији туженика, Касациони суд у Београду пресудом од 9 децембра 1936 год. Рев. 1530 потврдио је пресуду Окружног суда, са разлога:

„Испитујући пресуду привизног суда у смислу § 598 гр. пар. пост. поводом ревизије туженика, Касациони суд је нашао:

Ревизијски разлог да у поступку привизног суда постоји недостатак који је спречило да се правна ствар исцрпно претресе и темељно оцени, јер да привизни суд није извидео околност да ли је туженик употребљавао закупљени киоск и ако је ова околност од битне важности за одлуку суда, неоснован је, — јер је за обезбеду туженика да уговорену закупнину плати главно да је он уговор о закупу са тужилачком општином за означено време закључно, а да ли је он закупљено добро фактички и уживао или није то је зависило од његове воље и та околност не може имати утицаја на његову обавезу која из уговора проистиче, стога привизни суд није ни био дужан да ову околност испитује, те у конкретном случају не стоји ревизијски разлог из тач. 2 § 597 гр. п. п.

Навод ревизије да привизни суд погрешно у својој пресуди констатује да је туженик упражњавао лично закупљени киоск не стоји, јер привизни суд у својој пресуди то не тврди.

Туженик истиче и ревизијски разлог из тач. 4 § 597 гр. п., јер сматра да је привизни суд погрешно оценио значај пуномоћја које је тужени издао г. Милошевићу адвокату, пошто суд налази да је г. Милошевић тим пуномоћјем био овлашћен да за туженика закључи уговор о закупу, док се из пуномоћја види да се у њему нигде не помиње овлашћење пуномоћника да и овакве уговоре за властодавца закључује, а пуномоћије важи само за оне послове за које је издато, те стога уговор о закупу који је Милошевић неовлашћено закључио не веже туженика.

Ценећи овај навод ревизије Касациони суд налази да је исти неоснован,

Јер је привилни суд с обзиром на садржину пуномоћја и решење Општине града Београда О. Ф. Бр. 38795/31 дао правилну оцену о обавези туженика на плаћање спорне књије. Исто тако правилна је правна оцена привилног суда и у погледу обима пуномоћја које туженик признаје да је издао, а то што за закључење уговора о закупу пуномоћник није био изрично овлашћен без утицаја је, пошто је за закључење овога уговора довољно генерално пуномоћје.

Позивање туженика на пуномоћника Милошевића као сведока неумесно је, пошто нови докази у ревизијском поступку нису допуштени § 598 од П гр. п. п. Навод ревизије под 3, да се тужилац може обратити на пуномоћника Милошевића ако му је овај прекорачењем пуномоћја какву штету нанео неуместан је, јер не садржи ниједан од ревизијских разлога из § 597 гр. п. п.*

Ако је жена, у спору, шужена страна онда она не мора имати специјално пуномоћје од свога мужа за вођење овога спора, које предвиђа пропис § 920 грађ. зак. (Пресуда Касационог суда у Београду од 19 октобра 1936 г. Рев. 1177).

У правној ствари тужиоца С. П. противу туженика Д. С. и др., због пречег права прекупа, Окружни суд за окр. београдски пресудом од 27 децембра 1935 год. По 110, одбио је тужбени захтев, са разлога:

„Тужилац је стање ствари овако изложио: тужена је на дан 24 септембра 1935 год. продала своје непокретно имање, ливаду зв. „Запис“ уз Топчидерску реку, а за цену од 27.600 дин. А како он има прече право прекупа те ливаде, то је тужена била дужна да га обавести о продаји поменути ливаде и да му понуди исту уз исту куповну цену коју је купац Николић понудио. А како то она није учинила, то у см. §§ 673 и 674 г. з. он је положио суду куповну цену од дин. 27.600.— с тим да се купо-продајни уговор између тужене и Р. Н. поништи, а да се њему као стрицу који има прече право куповине ове ливаде изда тапија. Тужена је на тужбу одговорила, да тужилац нема прече право прекупа на имовину коју је она продала, и то са разлога, што тужилац није њен најближи сродник у см. § 670 г. з. и законодавног решења од 14 маја 1847 г. већ је њен најближи сродник њена мати, пошто тужена нема ни живог оца, нити рођене браће, нити потомака од те браће.

Даље је додала; све да је тужилац и најближи сродник њен који би имао прече право прекупа, он ову продају не би могао поништити, пошто је он за ову куповину сазнао и знао још јула месеца 1935 год. те је требао у року од месец дана тражити своје првенствено право прекупа, што он није учинио.

Као доказ за ову чињеницу позвао се на сведоке.

Суд је на основу § 368 г.п.п. ценио по слободном уверењу исказе сведока: Живка, Лазара, Савете. П. Ј. и И. М. из чијег исказа произилази да је тужилац С. П. за продају ливаде сазнао још око 9 јуна тј. још онога дана кад је уговор о продаји сачињен и потврђен пред општинским судом рушањским. Сведок Л. Д. је исказао да су после сачињења писмена у општ. суду саговорачи заједно отишли у кафану и за срећу ове продаје пили алвалук, а томе пићу присуствовао је и тужилац. Да је тужилац био присутан сећа се посве тачно, шта више зна и шта је том приликом пио. Ж. С. муж Десанкин, који је продајом руководио, исказао је да је спорну ливаду понудио тужиоцу и његовом брату Сави уз исту цену коју му је понудио купац Радивој, на шта су ови одговорили да је скупо и да неће да је купе. Додао је да је приликом уговарања продаје ливаде са Р. био присутан и тужилац С. Исто тако сведок П. Ј. навео је, да му је познато из личног сазнања да су једном приликом ове године од прилике око кошења ливаде, дошли у Пиносаву С. П. и Ж. С., и на његово питање одговорили, да су дошли да продају имање чичи Р. Н.

Суд је ову тројицу сведока закleo — а остале ослободио од заклетве, пошто њихови искази нису се суду учинили важним за одлуку.

Суд базирајући се на резултат целокупне расправе и изведених доказа дошао је до убеђења да је тужилац знао за продају ливаде још 9 јуна 1935 год. а тужбу је подигао тек 4 октобра 1935 год. према томе, он је пропустио законом предвиђени рок од месец дана предвиђен § 673 г. з. у коме је требао положити куповну цену. Но и поред тога, да је тужба била и благовремено подигнута и новац положен у судске руке ипак тужилац не би имао прече право прекупа на спорно имање, и то са разлога што то право припада на основу § 670 г. з. и измене истог зак. решењем од 14 маја 1847 год. оном најближем сроднику који би био законски наследник продавца у моменту продаје. Но како је тужена Десанка у моменту продаје имала живу мајку као своју законску на-

следницу, а она се правом прекупа није користила, то такво право даљим сродницима не припада“.

По призиву тужилачке стране, Апелациони суд у Београду пресудом од 6 априла 1936 год. Пл. 289 потврдио је пресуду окружног суда са разлога:

„Приступајући ошени побијане пресуде у границама призивних навода и предлога, а пазећи по званичној дужности и на ништавост сходно § 588 грађ. парн. пост. Апелациони суд на основу проведене расправе и доказивања у смислу § 368 грађ. парн. пост. нашао је:

Не стоји призивни навод под 1, да је туженој Десанки било потребно одобрење мужа за вођење овога спора, те је поступак зато ништаван, — као што је то суд првог степена у својој пресуди правилно образложио, а које образложење и призивни суд у свему усваја. Овако своје мишљење Апелациони суд заснива на чињеници, што је тужена Десанка имала потребно одобрење мужа при продаји и издавању тапије од спорног имања те се ово одобрење има распрострти и за одбрану њеног права располагања спорним имањем, које се овим спором напада. Сем тога њен муж је испитан у овом спору као сведок, и није учинио никакав приговор због учешћа његове жене у овом спору.

Призивни разлог под 2, да суд није имао законске могућности да испита сведока о околности: да је тужилац сазнао да тужена Десанка продаје ливаду „Запис“, и да се тој продаји није противио, — неумесан је, јер је суд првог степена по нахођењу Апелационог суда правилно нашао и образложио што је сведоке испитао о наведеној околности, а која је од утицаја за пресуђење овога спора — § 673 грађ. зак. и § 368 грађ. парн. пост.

Не стоје ни призивни разлози под 3) да је тужилац туженој најближи сродник, јер јој је стриц и као такав имао право прекупа, јер као што је и први суд сасвим правилно нашао да тужилац као стриц тужене Десанке није био у времену продаје спорног имања њен најближи сродник, пошто је она тада имала своју живу матер као најближег сродника у смислу § 402 ст. 1 грађ. зак.“.

По ревизији тужилачке стране, Касациони суд у Београду, пресудом од 19 октобра 1936 год. Рев. 1177, потврдио је пресуду Апелационог суда, са разлога: „Испитајући пресуду призивног суда у смислу § 598 гр. парн. пост. поводом ревизије тужиоца Касациони суд је нашао:

Неоснован је ревизијски разлог, да је пресуда Апелационог суда у Београду ништавна, због повреде формалног закона из § 571 т. 5. гр. п. п. у томе, што тужена Десанка нема одобрење од свога мужа за вођење спора, а што је потребно по § 920 грађ. зак. у вези § 334 гр. п. п., и да због тога стоји ревизијски разлог из § 597 т. 1. грађ. парн. пост. Ово стога, што је Апелациони суд, као призивни, усвајајући у свему разлоге првог суда, правилно нашао да је тужена Десанка самим тиме што је имала одобрење од мужа да прода спорно имање путем тапије добила и прећутно одобрење за вођење овога спора односно за одбрану њеног права располагања спорним имањем. И по нахођењу Касационог суда, тужена Десанка у овоме спору не мора имати специјално пуномоћје, које предвиђа пропис § 920 грађ. зак. у вези § 334 гр. п. п. јер овде није случај да она у овом спору остварује какав правни посао, већ овим спором брани своје право о продаји спорне имовине, за коју је продају од мужа у смислу § 920 грађ. зак. већ добила потребно овлашћење. Поред тога, тужена Д. у овоме спору појављује се у улози туженика, а не тужиоца, те да би по поменутом законским прописима било потребно још одобрење и мужа, а ово у толико пре што је муж тужене Д. у овоме спору испитан као сведок и никакве примедбе у погледу одобрења за вођење овог спора својој жени Д. није чинио.

Што се тиче ревизијског разлога о повреди материјалне стране, да тужена није у праву по духу нашег закона, где мушка крв искључује женску, — Касациони суд је нашао да су исти неосновани. Ово стога, што се овим разлозима не износи ништа конкретно коју повреду закона садржавају, а поред тога и призивни суд је правилно нашао, да тужилац у времену продаје спорног имања, није био најближи сродник тужене Д., пошто је она у то време имала живу матер, која би евентуално по § 402 ст. 1. грађ. зак. била њен наследник“.

Пропис § 11 од III Стеч. закона обухвата само принудна разлучна права, а не и добровољна обезбеђења. (Закључак Касационог суда у Београду од 15 маја 1937 год. Рек. 247).

По предмету стечаја С. Ђ. Окружни суд у Битољу закључком од 22 јануара 1937 год. Ст. 12/35 — 228 упутио је на парницу — банку „Вардар“ противу сте-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

цишне масе С. Ђ., да путем спора докаже да има различно право за њену тражбину, са разлога:

„Како је пуномоћник банке „Вардар“ за наплату банчиног примања из овог стечаја у 108.330 дин. по пријави бр. 552 од 9-1-1933 год. тражио да му се призна различно право, т. ј. право одвојеног намирење из предајне хипотековане куће у Битољу, у ул. Цариградској бр. 40. јер је та хипотека вољна према решењу Битољ. првостепеног суда бр. 22854 од 10-X-1932 год. а ово му је право управитељ масе оспорио признајући реченој банци за целокупно њено потраживање трећи исплатни ред то се у конкретном случају појављује спорно питање о постојању или непостојању различког захтева те је за расправу истог надлежан редовни суд у смислу § 123 ст. зак. ин. фине и § 77 у в. § 88 гр. п. п.

Што се тиче питања, ко има спор повести суд је стекао уверење да то треба учинити поверилац „Вардар“ банка с ових разлога:

Управитељ стечајне масе не признајући различно право поменутом повериоцу позива се на § 11/III стеч. зак. т. ј. што од дана одобрења интабулације није прошло 60 дана.

Како у реченом законском пропису није речено да ли се од овог рока изумима различно право по вољним хипотекама а тужени своје право заснива баш на тој околност, — то овакав свој навод и право дужан је да докаже.

У осталом из § 6 стеч. зак. види се да се маса у оваквим случајевима означаје као пасивна страна у спору“.

По рекурсу заступника банке „Вардар“ Апелациони суд у Скопљу закључком од 22 марта 1937 год. Пл. 579/37 преиначио је закључак Окружног суда и стечајну масу С. Ђ. упутио на парницу противу банке „Вардар“ да тим путем докаже да банка „Вардар“ нема различно право за своју тражбину, са разлога:

„Упуштајући се у оцену побијаног закључка на основу рекурса повериоца „Вардар“ банке Апелациони суд је нашао:

Погрешно је први суд у своме налазу да је поверилачка страна, као слабија у праву — дужна да доказује различно право за своју тражбину.

Кад се из поравњања закљученог између стечајног дужника и поверилачке банке види, да је интабулација на дужникову кућу, решењем бр. 22854/32 стављена по личном пристанку дужника, онда је погрешно први суд што је побијани закључак засновао на § 11 од. III Ст. зак., — јер ова законска одредба обухвата принудна, а не вољна обезбеђења, као што је овде случај.

Сем тога, управитељ стечајне масе не признајући повериоцу различно право за његову тражбину, није доказао, да је поверилачка банка знала или морала знати, да је стечајни дужник, овом вољном обезбедом ишао на то, да га погодује према осталим веровницима — § 31 тач. 3 ст. зак. а са ових разлога је овај суд одлучио као у диспозитиву“.

По рекурсу управитеља специшне масе, Касациони суд у Београду закључком од 15 маја 1937 г. Рек. 247, потврдио је закључак Апелационог суда, са разлога:

„Испитујући закључак рекурсног суда у см. § 620 гр. п. п. поводом рекурса управ. стеч. масе Касациони суд је нашао:

Управитељ стечајне масе у оправдању своје ревизије нападајући закључак у целисти наводима својим упућује на погрешну правну оцену позивног суда у томе, што је позивни суд погрешно нашао да се § 11 од. 3 стеч. зак. односи само на различна права стечена извршењем ради намирења или обезбеђења, а не и на она различна права, која су стечена по личном пристанку дужника, која како то погрешно диференцира Апелациони суд остају у важности.

Ценећи овај ревизијски навод Касациони суд налази да је исти неоснован са разлога, што је рекурсни суд правилно поступио када је нашао да се пропис § 11 тач. 3 стеч. зак. не односи и на различна права која су стављена по личном пристанку дужника, већ да та одредба обухвата само она различна права која су стечена тек извршењем ради намирења или обезбеђења т. ј. принудна различна права, а не и добровољна обезбеђења као што је у конкретном случају.

Јер да је законодавац хтео да се пропис § 11 тач. 3 стеч. зак. односи и на вољна обезбеђења, не би изрично стајало у тексту овог законског прописа да се исти односи само на она различна права стечена тек извршењем ради намирења или обезбеђења, већ би било назначено да се исти односи на сва различна права у току 60 дана, пред отварање стечаја.

С тога у оваквом схватању рекурсног суда нема погрешне правне оцене, нити рекурсног разлога из тач. 4 § 597 гр. п. п. на коју управитељ стеч. масе указује, без обзира на разлог рекурсног суда, да је управитељ стеч. масе био дужан да докаже да је поверилачка Банка знала или морала знати, да је стеч. дужник

у см. § 31 тач. 3 степ. зак. овом вољном обавезом ишао на то да Банку погодује према осталим веровницима, јер све ово може бити тек предмет оцене и расправе у спору, на који се степ. маса закључком упућује“.

Кад странка пред Среским судом сама продужи да води расправу, без присуства свога пуномоћника кога је раније овластила, сматра се да је пуномоћје прешло и суд није дужан да своју пресуду доставља и његовом пуномоћнику. (Закључак Касационог суда у Београду од 18 децембра 1936 год. Рек. 773/36).

У правој ствари К. С. С. противу М. П. због одказа порабног уговора, Срески суд за град Београд пресудом од 28 јануара 1936 год. П-8635/35 одржао је на снази отказни закључак суда и пресудио да је тужени дужан напустити закупно добро одмах по извршности пресуде, са разлога:

„По проведеној усменој расправи, ценећи брижљиво све поднете доказе и наводе у смислу § 368 гр. п. п. суд је нашао:

Да је писменим уговором, закљученим између парничара 3-XI-1934 год. на коме је тужени признао потпис за свој, уговорено да у случају неуредног плаћања кирије, тужилачка страна има право отказа у свако доба на десет дана унапред.

Приговор туженога да је поред писменог уговора, засебно усмено уговорио друге услове закупа и отказа, и да је писмени уговор потписао само ради испуњавања фискалне обавезе тужилачке стране, суд није уважио, пошто је сведок Софија Поповић, на коју се је сам тужени позвао, у своје исказу, датом под обананом заклетвом,—§ 423 у в. § 368 гр. п. п. изјавила да приликом потписа уговора нису измењени услови отказа, нити је пак била овлашћена за овакву измену, већ је само пристала да тужени плаћа кирију до 10-ог у месецу.

Наводи туженог да је овако фиктиван уговор склопљен само ради испуњења фискалне обавезе такође је неумесан и недоказан, у толико пре, што би у горњем случају било довољно ставити на бланкет имена уговорача, предмет и срајње закупа и висина кирије, док су у поменутом уговору детаљно наведени и сви остали услови држања закупа као и отказа.

Са изложеног, а како тужени ничим није доказао да је кирију за месеце, наведене у отказу, наплатио тужилачкој страни, а ова је отказ учинила благовремено у смислу § 658 у в. § 655 тач. 1 гр. п. п. то је суд донео горњу пресуду, одређујући рок за исељење на основу § 568 гр. п. п. и не приступајући понуђеном доказу саслушањем странака — пошто сматра да је предмет довољно извиђен — § 486 гр. п. п. и да би се усвајањем овог предлога само одуговлачио спор § 371 гр. п. п.“.

По призиву туженика, Окружни суд за град Београд закључком од 16 априла 1936 год. Пл. 315 одбацио је призив као неблагоприятан, са разлога:

„Испитујући побијену пресуду у границама привних предлога и привних разлога § 556 гр. п. п. и пазећи по службеној дужности да ли у нападнутој пресуди о поступку првостепеног суда има какве ништавости § 588 гр. п. п. привни суд је нашао:

Да је по доставници туженик примио побијану пресуду 15. фебруара 1936 год. Како је у питању отказ порабног уговора по § 670 гр. п. п. рок за изјаву призива је осам дана по пријему пресуде, туженик је према томе имао да изјави призив до 23 фебруара 1936 год. али како је тога дана била недеља, то је у см. § 190 гр. п. п. последњи дан за изјаву призива био 24 фебруар 1936 г.

Како је привно писмено предато Среском суду за град Београд на дан 26 фебруара 1936 год. то је изјављени призив неблагоприятан па је као такав још Срески суд према § 562 гр. п. п. био дужан да одбаци, што је пропуштено.

Зато је привни суд на основу § 565 бр. 2, 567 и 568 од. II. гр. п. п. изјављени призив туженика одбацио због тога, што није уложен у законом року“.

По рекурсу туженика, Касациони суд у Београду закључком од 18 децембра 1936 год. Рек. 773/36 потврдио је закључак Окружног суда, са разлога:

„Испитујући закључак привног суда у см. 620 гр. п. п. поводом рекурса тужиоца Касациони суд је нашао:

Туженик на основу § 613 бр. 1 гр. п. п. побија закључак привног суда, са разлога: што ничим није утврђено да је одбачени призив неблагоприятан, јер је дан пријема на привном писмену од 25-ог преправљен на 26 фебруар 1936 год. као и да је ова исправка дошла после стављања одлуке да се списи упуте привном суду; и што пресуда првог суда није достављена његовом пуномоћнику у смислу § 291 гр. п. п.

www.unilib.rs Оцењујући ове рекурсне наводе, Касациони суд је нашао да су исти не- основани са разлога:

1) Не стоји рекурсни навод, да је призив неблагоприятан. Ово стога, што је призивни суд правилно, према доставници о предаји пресуде првог суда туженику и датуму пријема његовог призива у Среском суду за град Београд, констатовао да је призив туженика М. неблагоприятан у смислу § 670 у в. § 190 гр. п. п., а ово у толико пре што туженик М. не подноси непобитне доказе да је дан предаје призива од стране његове извршен Среском суду баш на дан 24 фебруара 1936 год. а не на дан 26 фебруара 1936 год. како је то суд констатовао утврђујући овај датум пријема и словима.

2) Не стоји ни рекурсни навод, да је први суд требао своју пресуду да достави његовом пуномоћнику у смислу § 291 гр. п. п. ово с тога, што пропис § 291 гр. п. п. предвиђа да се само за време док важност пуномоћнија не престане, има по том спору доставити вршити пуномоћнику. Међутим, из парничних списа првог суда види се, да је туженик М. на расправним записницима од 13 јануара и 28 јануара 1936 год. сам присуствовао без свог пуномоћника и расправу продужио сам да води, без стављања примедбе што његов пуномоћник није позван, то се има узети да је и пуномоћје по овоме спору, које је туженик издао своме пуномоћнику, престало да важи, те је први суд правилно извршио доставу своје пресуде туженику, а не и његовом пуномоћнику. А ово у толико пре што пред Среским судом није обавезно заступање пуномоћником, као пред зборним судовима — § 128 гр. п. п.*.

Јован Д. Смиљанић,
секретар Касац. суда у Београду

НЕКРОЛОГ

† Др. Чедомир Марковић.

2. септембра 1937. год. после краће болести преселио се у вечност Др. Чедомир Марковић, бивши професор Универзитета у Суботици и један од веома познатих правних писаца. Овај губитак у толико је теже пао целокупном правништву, што је био изненадан и неочекиван.

Са смрћу пок. Др. Марковића прекида се једна дуга делатност која је симпатично и са поштовањем праћена и цењена од целокупног правничког света. Нећемо имати више прилике да ценимо написе овога необично отвореног и критички васпитаног правника, који је своја схватања и своја уверења без икаквих огорада излагао без обзира на то да ли ће се тиме коме замерити и да ли ће то коме бити право или неће. Зато су написи пок. Др. Марковића особито цењени од свих часописа којима је поклањао поверење, а његове студије и чланке нарочито су ценили читаоци „Бранича“, пошто је наш лист орган адвоката који за прву своју девизу имају: слободно развијање својих мисли путем расправа и чланака.

Пок. Др. Марковић рођен је 4. јануара 1876. год. у селу Драгијевици, округа Ваљевског. Основну школу учио је у Осетини, а гимназију је завршио у Шапцу, после чега је отслужио војску и намеравао да се врати селу. Нешто доцније мења своју одлуку, одлази на студије у Грац и Беч и 1904. год. завршава докторат права у Грацу.

По повратку у Србију пок. Др. Марковић ступа у државну службу као судски писар код Првостепеног суда у Алексинцу, када је услед дисциплинске казне због критике једне начелне одлуке, био кажњен двомесечном платом, што је био разлог да напусти државну службу и да ступи у ред адвокатских приправника. Пошто је као адвокатски приправник радио у Алексинцу, Нишу и Београду, пок. Др. Марковић ступа 1906. год. поново у суд као писар Чачанског првостепеног суда, да 1908. год. отвори адвокатску канцеларију у Чачку. После рата ступио је поново у државну службу као судија Првостепеног суда у Куманову. Приликом оснивања Правног факултета у Суботици пок. Др. Марковић постаје ванредни професор 1920. год., а убрзо затим и редован професор 1922. год., где наставља своју велику научну активност, водећи сем тога Правни факултет у Суботици као декан или продекан.

Пок. Др. Марковић предавао је Грађанско право и Грађански парнични поступак са много разумевања, смисла и љубави за свој предмет, на необичан, критички начин, формирајући читаву плејаду младих правника, који су његове

идеје разнели широм целе државе. Необичне вредноће, повучен, посвећен своме раду, пок. *Др. Марковић* је на чуђење свих својих колега савлађивао овај огroman посао, не штедећи себе.

Поред предавања, пок. *Др. Марковић* написао је више значајних дела, расправа и чланака из целокупне правне области и објавио их у *Гласу права, судства и администрације, Браничу, Архиву, Правосуђу, Књижевном северу*. Већа дела односе се на општи део Облигационог права, увод у Грађанско право и ограничења права својине.

Веома велика делатност пок. *Др. Марковића* обележена је критичким ставом, нарочито према новом законодавству које нам је у главном дошло препи-сано и рђаво преведено из Аустрије. Поштен и отворен, пок. *Др. Марковић* никад се није устручавао да своју мисао изрази до краја. Зато је његов губитак ненакнадив, јер ће се тешко наћи писац његовог кова, који ће слободно и неустра-шимом, без икаквих обзира, напасти на све оно, што у нашем законодавству није добро.

Нарочито остаће непопуњена празнина смрћу пок. *Др. Марковића* међу његовим многобројним пријатељима и поштоваоцима, којима је он поклањао своју велику душу и отварао своје искрено срце. Топлина са којом је примао младе правнике јесте само њему својствена. Зато ће остати светао спомен на пок. *Др. Марковића* међу свима правницима, а жалост потписаног у толико је већа, што је у пок. *Др. Марковићу* изгубио човека кога је много волео и поштовао и од кога је се у животу многим особинама научио.

Слава пок. *Др. Чедомиру Марковићу!*

Др. Видан О. Благојевић,
адвокат.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Бранич ће доносити садржаје свих правних часописа код нас.

Архив за правне и друштвене науке, орган Београдског правног факул-тета. Уредник *Др. Михаило Илић*.

Садржај бр. 1. — 2. књ. XXXV, за јули — август 1937. год.

Чланци: *Др. Александар Соловјев*: Стогодишњица прве расправе из исто-рије српског права; *Михаило П. Јовановић*: Двадесетшесто поглавље Предоснове Г. З., О уговорима о упораби (пораби)*; *Александар Маклецов*: Улога суда код извршавања казни и мера безбедности; *Др. Иван В. Суботић*: Савремена диплома-ција; *Др. Видан О. Благојевић*: Истраживање материјалне истине у ГПП и ВП; *Др. Андрија Мих. Ристић*: Геополитичке силе на Средоземном мору; *Др. Леонид Тау-бер*: Заштита мањина акционара по Нацрту Југ. трговачког законика; *Радивоје К. Новаковић*: Неодговорност због допуштених радњи; *Владимир Розенберг*: Покушај проучавања ликвидности југословенских новчаних завода; *Др. Тихомир Васиљевић*: Могућност супсидијерне тужбе у кривичном поступку против млађих малолетника. — Правна политика. — Страни правни живот. — Административна хроника. — Судска хроника. — Оцене и прикази. — Белешке. — Преглед часописа. — Нове књиге. —

Југословенски економист. Главни уредник *Др. Душан М. Паншић*.

Садржај бр. 7. Год. II, за септембар 1937. год.:

Милан И. Комадинић; Бугарска земљорадничка банка; *Др. В. С. Милетић*: Како смо трговали са иностранством у 1935 г. — Привредни и друштвени живот. — Преглед штампе. — Оцене и прикази. — Белешке.

Одвјетник. орган Адвокатске коморе у Загребу, — Уредник *Др. Иво Полишео*.

Садржај бр. 7. Год. XI, од 1. септембра 1937.

Након судскога одмора; *Др. Видан О. Благојевић*: Важност усменог уговора о наградама адвоката; *Др. А. Лихт*: Приједлог закона о заштити законског права на уздржавање; Зашто си многи сами кроје правду? За усавршавање јудикатуре. — Вијести Адвокатске коморе у Загребу. — Разно.

Полиција, часопис за политичко-управну, полициску, судску и самоу-правну праксу. Уредник *Васа Лазаревић* и Уређивачки одбор.

WWW.UNILIB.RS Садржај: бр. 13. — 16. Год. XXIV, за јули-август 1937. год.:

Чланци и расправе: Др. Ј. Кулаш: Оштећени кривичним делом; Душан П. Мишић: Ко обуставља кривично поступање; Бранислав М. Белошевић: Улога посебног минимума при одмеравању временских казна; Душан П. Мишић: Шта значи пропис § 92/III к. с. п.; Владета Милчевић: Под маском националног комунизма; Недељко М. Недељковић: Побацивање у кривичном праву; Р. Гавриловић: О реформама париске пол. и реорганизацијама за решавање малолетничких проблема у Француској; Јездимир С. Данигић: Наша жандармерија и њен углед; Н. Опоколић: Предлог Закона о иступима пред Народном скупштинам; А. С. Петровски: Виши стручни курс за жандармеријске официре; С. Ђ.: Организација полиције у национал-социјалистичкој Немачкој (превод); Драг. Јовић: Рад полицијског органа при пасивној заштити од непријатељског напада из ваздуха; Интересантни криминални случајеви (свршетак) — реферат са XIII заседања Међународне криминалне полицијске комисије у Лондону; Б. Т. Р.: Говор Г. Албера Лебреа претседника Републике на гозби претседника француских општина. — Пракса. — И т. д.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 14 августа до 26 августа 1937. год.:

Бр. 186.-LIV, од 18. августа 1937. год.:

391) Уредба о продужењу рока за измену наплатака на постојећим товарним колима. — 392) Правилник о надзору над препаратима и помоћним средствима, која се употребљавају за побољшање пецивости брашна. — 393) Упустава за извођење контроле инсулина. — 394) Одобрење и измене статута Средишњег уреда за осигурање радника. — 395) Упустава за процену стабала у дубећем ставу. — 396) Упустава за дознаку стабала и одређивање прихода у преборним шумама. — 397) Упустава за постављање и проучавање сталних покусних плоха у преборним шумама. — 398) Оснивање одељка Пореске управе за Срезове скопски и косачички у Качанику. — 399) Укидање Лучке капетаније II реда у Врапцу. — 400) Промена на путним прелазима. — 401) Отказ конвенције о ноћном раду жена од стране Холандије. — 402) Ратификација светске поштанске конвенције и аранжмана од стране Краљевине Југославије.

Бр. 189.-LV, од 21. августа 1937. год.:

403) Указ о издвајању села Мали Радинци из општине краљевачке и образовању самосталне општине. — 404) Указ о премештању седишта општине боричке из села Сјеверског у Лијевску. — 405) Указ о издвајању села Штипина из општина Гор. Зуничке и села Поткраја из општине поткрајске и образовању општине штипинске и о промени имена Општине поткрајске у Општина „Равна“. — 406) Указ о преносу седишта Општине Брдске из села Старо Славо у Беговић кулу. — 407) Указ о издвајању села Манастир Доленци из Општине карбуничке и припајању општини Бржданској. — 408) Статут фонда Анте Шкугића из Бара. — 409) Статут фонда Милоша Давидовића. — 410) Статут фонда Др. Саве Петровића, санит. пуковника. — 411) Специјалне таксе за уверења завода за унапређење спољне трговине. — 412) Наредба о форми за пријаве и одјаве на осигурање и за пријаве за промене код осигураних чланова по закону о осигурању радника. — 413) Ратификација и приступи конвенцији за изједначање извесних прописа о међународном преносу ваздухом, од стране Норвешке, Данске, Финске и Шведске. — 414) Измена члана 10 тачке в. Светске поштанске конвенције. — 415) Конвенција о уређењу међусобне помоћи у вођењу поступка у грађанским и трговачким стварима, закључена између Краљевине Југославије и Уједињене Краљевине Велике Британије и Северне Ирске 27. фебруара 1936. год. и проширење на Шкотску. — 416) Наредба о промени облика поштанских адреса у Србији.

Бр. 193.-LVI, од 26. августа 1937. год.:

416) Указ о припајању заселка Придип Турски Општини осојничкој. — 417) Указ о издвајању из Општине малчинске места Јасеновика, Врела и Горње Врежине итд. — 418) Указ о спајању Општине мајданске и општине рабејске у „Општину мајданску“. — 419) Указ о издвајању заселка „Бели Брег“ и проглашењу за село Банковац. — 420) Уредба о државној интервенцији на тржишту пшенице у економској 1937/38 години. — 421) Правилник о пријемном испиту за упис у Средњу музичку школу и Музичку академију у Београду за школску 1937/38 годину. — 422) Измена и допуна у Правилнику о повластицама социјалног значаја на железницама и бродовима у државној експлоатацији. — 423) Наредба о измени и допуни Таблице опасности, о устављењу Таблице опасности за осигурање у

несрећним случајевима и о поступку код увршавања послова у разреде и постотке опасности. — 424) Остварење царинског одеља у Пећи Царинарнице I реда у Баковици. — 425) Оснивање Пореске управе у Врбовском. — 426) Ратификација од стране Норвешке, Конвенције о утврђивању минимума старости за пријем деце на индустријске радове. — 427) Ратификација од стране Норвешке Конвенције о примени недељног одмора у индустријским предузећима. — 428) Ратификација од стране Републике Салвадор, Међународне конвенције за сузбијање промета и трговине неморалних публикација. — 429) Ратификација Републике Француске, Конвенције о привидном или обавезном раду, потписане у Женеви 28 јуна 1930 год. — 430) Проширење Светске поштанске конвенције на Адеи и Бирманију. — 431) Телефонски саобраћај. — 432) Исправке у Правилнику о повластицама социјалног значаја на железницама и бродовима у државној експлоатацији.

НОВЕ КЊИГЕ

Живојин М. Перућ: Југословенско право и стерилизација. Посебан отисак из Правосуђа бр. 7.—8. за 1937. год. Београд, 1937. Штампарија „Напредак“ — Панчево. Београд, 1937. стр. 9. Превео са француског *Др. Душан Љ. Пантелић.*

Lazare Marcovitch: La Question croate. (Extrait du Monde Slave. T. II. avril 1937) p. p. 35. Dijon.

Lazare Marcovitch: L'orientation nouvelle de la Yougoslavie. V. L'Esprit International (The International Mind) 1-er Juillet 1937, II-e Année No 43, p. p. 291.

Victor G. Cadere: Questions Juridiques et Diplomatiques Roumaines Préface par M. Henri Capitant. Paris, 1936, p. p. 146. — Théorie et Pratique de L'assurance de Responsabilité. Préface de M. Joseph Hémard. Paris, 1923, p. p. 242. — Tratat de Procedura civila. Dupa Legile de unificare si Legile provinciale in vigoare. Editia A II-a. Bucuresti, 1928.

Др. Фрања Горишћ: Поводом стављања на снагу Закона о извршењу и обезбеђењу (Ип.). Отисак из бр. VIII Службеног гласника Министарства унутрашњих послова. Београд, 1937. стр. 24. Издање пишчево.

Александар Маклецов: Мере безбедности у Француском пројекту кривичног законика 1934 године. Посебни отисак из Споменице Доленцу, Креку, Кушеју и Шкерљу о шесетогодишњици њихова живота. Љубљана, 1937. стр. 14.

Стојан Јовановић: Преглед судског законодавства (у ужем смислу) објављеног у Службеним новинама од 1. I. 1929. до 30. VI. 1933. Прештампано из Бранича бр. 10. за 1932. г. Београд, 1937. стр. 16. — Збирка судских одлука. Посебни отисак из Правосуђа бр. 4 за 1937. Београд 1937. стр. 6. — Пред скупштином судија. Посебни отисак из Правосуђа бр. 5.—6. за 1937. Београд, 1937. стр. 6. (латиницом).

Др. Иво Матијевић и Др. Фердо Чулиновић: Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу. Прва књига. Закон о извршењу и обезбеђењу (са кратким објашњењима). 2. свеска (§§ 66 до 140 Ип.). Београд, 1937. стр. 97.—176. Издање штампариие „Светлост“ (латиницом).

Павле Каровић: Дипломација. Београд, 1937. стр. 194. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д.

Др. Андрија Мих. Ристић: Геополитичке силе на Средоземном мору, Београд, 1937. стр. 23. прештампано из „Архива за правне и друштвене науке“ 1937. г д.

Закон о таксама. Збирка финансиских закона св. 50. Уредио *Жив Ст. Девечерки.* IX. издање, Београд 1937. стр. 1212. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д.

Збирка закона Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д. За штампу припремио *Љуб. Радовановић,* адвокат. Св. 8. Финансиски закон за 1937.—38. год. Београд, 1937. стр. 205. — Св. 9. Закон о државном рачуноводству од 6. марта 1910. год. са Правилником за извршење уговора са државом; Уредбама о благајничким записима; Правилницима о рачуноводној служби у Министарствима и о утрошку канц. материјала. Београд, 1937. стр. 319. — Св. 10. Закон о извршењу и обезбеђењу (извршни поступак) са Уредбом о његовом увођењу и додатком о ранијем ступању појединих одредаба на снагу. Београд, 1937. стр. 315.

За штампарииу „Светлост“ М. Вајзер, Краљице Наталије 88. — Београд.